

AMERIŠKI VOJAKI bodo privedli domov ne samo veliko nevest pač pa tudi naraščajo. Na tisoče otrok imajo v Angliji, kmalu jih bo več kot na tisoče tudi v Nemčiji, pa jih je tudi drugje. Kajti "natura je natura". Gornje je slika iz demonstracije nevest naših fantov, ki so se oženili v Londonu. Žene bi rade prišle sem, pa jim ne dajo viz, ne prostora tako hitro, kakor bi one rade. In svojo pravico dokazujejo z naraščanjem.

Reakcija v Italiji za obnovitev "močne vlade"

VARLJIVA IMENA KONSERVATIVNIH STRANK. MIŠLJENJE NARODA NEZNANO. — DINASTIJA UTRJENA. — VLOGA VTIKANA. — STRAH PRED NEMIRI VSLED DEMORALIZACIJE IN BEDE

Od kar je bil vržen Mussolini, je imela Italija že štiri vlade. Dosedanji premier Feruccio Parri je bil v stanju držati svoje ministre skupaj pet mesecev. Krizo so povzročili z izstopom iz nje trije člani konservativnih strank.

Zavajalne označbe

Glavni dve sta "liberalna" in "krščansko demokratska" stranka. V liberalni stranki je združena desničarska meščanska koalicijska stranka, ki so imeli pod fašizmom največ privilegijev in koristi. Ta in tudi krščansko demokratska stranka sta proti nadaljevanju trebljenju fašistov. Za to njuno stališče se je zavzel dne 15. nov. tudi papež s prošnjo na vlado, naj se s "čistko" preneha.

Liberalna stranka je vsled svojih fašističnih primesi najbolj prizadeta. In naravno, da se je za svoje bogate člane, ki so bili vsled sodelovanja z Mussolinijem in njegovim fašizmom zaslišavani pred preiskovalnimi komisijami, zelo zavzemala.

Krščansko demokratska stranka je politična organizacija katoliške cerkve v Italiji. Njena glavna zasloba je na deželi in grade jo župniki.

Strah pred levico

Ti dve reakcionarni stranki pravita, da je treba na čelu italijanske vlade močno osebnost, ki bo v stanju spravljati državo v pravi tir. Torej zopet kakega "Mussolinija", ki bo znal dušiti opozicijo in ščititi privilegije pred maso.

Parri je svojim ljudem ob uri demisije vlade ostro poudaril, da Italiji preti nevarnost novega fašizma in da se nahaja v ravno tako kritičnih dneh, kot so bili v času primarširanja Mussolinijevih črnih strajev v Rim. Poleg zastopnikov omenjenih dveh reakcionarnih strank, ki

pa ju zavezniška vojaška uprava smatra za demokracijo, so bile v Parrijevi vladi zastopane tri levičarske stranke—namreč socialistična, komunistična in akcijska stranka. Četrta levičarska stranka — republikanska noče sodelovati v takih koalicijskih. Zahteva takojšnjo oklicanje republike in ustanovitev revolucionarne vlade.

Odlašanje z volitvami

Kolikšna je moč katere teh strank, je brez volitev nemogoče ugotoviti. Levica jih bi rada čimprej, a konservativci nasprotujejo, češ, da priprave zanje niso še dovršene in pa da je treba več stabilizacije. Upajo, da se medtem še bolj utrdijo, levica pa diskreditira, ker ne more izvršiti obljub. Pomanjkanje je brezupno, čeprav UNRRA dovaža tja veliko živeža in drugih potrebščin. Mnogi levičarji dolže zavezniške avtoritete v Italiji pristanosti v korist konservativcev in tega mnenja so tudi liberalni ameriški časniki. To je verjetno, ker konservativni angleški in ameriški časniki ter drugi okupacijski uradniki nimajo navade in nagnjenja po-

(Konec na 5. strani.)

Dočim John L. Lewis sprejema povabila na pojedine magnatov avne industrije, da kujejo sovražne naklepe proti uniji avtnih delavcev CIO (vir Drew Pearson 25. nov. po radiu), sta bila v kongresnem odseku odobrena dva načrta za oviranje aktivnosti organiziranega delavstva in predložena poslancem v razpravo in sklepanje. Določata, da unije v volilnih bojih, bodisi v primarnih ali končnih volitvah, ne smejo v po-

"ŠTIRI SVOBODŠČINE" NISO BILE NAMENJENE KOLONIJAM

Na konferenci odbora protestantskih cerkva, ki štejejo 27 milijonov pripadnikov, je bilo mnogo zgražanja nad nasilnostmi, ki jih zmagovite dežele uganjajo v kolonijah, posebno na Javi in Indokini. Upornike in čete osvobodilnega gibanja na Javi pobijajo kakor muhe. Prebivalstvo je čulo o obetanih štirih svobodščinah ter atlantskem čarterju, in o obljubah, da dobe tudi kolonije neodvisnost. Toda pridejan je bil pogoj, da se jim jo da šele kadar bodo "zrela" zanjo.

Nizozemci smatrajo, da prebivalci Jave in Indonezije še niso "zreli", pa so pozvali na pomoč Angleže, da jim pomagajo v pobijanju domačinov. Kajne, včeraj so japonske vojake in častnike slikali za barbare, sedaj pa zapadni demokraciji pomagajo graditi "red in mir" na Javi. In pomagajo Zed. države s svojim orožjem, z municijo in z ladjami, ki dovažajo tja nizozemske čete. Angleži pa so pripeljali na Javo indijske čete. Tako vsi skupaj naskakujejo domačine, ki nočejo več pod nizozemsko oblast in v podložnost za tuje izkoriševalce.

Na tisoče jih je že padlo, a premoč v tehniki je proti njim talikšna, da ni rešitve zanje. Nemogoče se je boriti z navadnimi puškami proti tankom, oklopnim avtom, strojnicam in letalom.

Ako so imperialistične sile res imele kdaj namen pripraviti domačine v kolonijah za samovlado in neodvisnost, jim bi dale šole namesto opija in žgane pijače. Toda jih je vendarle toliko spoznalo, da se jim dela krivica, pa se upirajo. Kolonije so priropana posest. Dežele, ki si jih laste, nimajo do njih druge pravice kot to, da so ljudstva v njih napadli, jih podjarmili in njihovo zemljo proglasili za posest kronanih in nekonanih vladarjev.

Vendar pa se kolonijalni sistem ruši. Francozi to čutijo, enako Angleži, Nizozemci in Američani. Greh prejšnjih vlad, ki so jih neusmiljeno izkoriščale, se maščujejo nad sedanji vladami, izmed katerih bi morda ena ali druga bila pri volji dati koncesije domačinom, toda oni zahtevajo neodvisnost od njih. In prihaja čas, ko jo bodo tudi dobili, dasi ne brez borbe in tudi obljube jim jo ne bodo prinesle.

Dr. Fischbein slabo služi svoji deželi

Ko je predsednik Truman predložil kongresu načrt za uvedbo splošnega socialnega zavarovanja za zdravniško skrbstvo, in konservativnih zdravnikov in naprej odgovoril, da zavarovanje proti boleznim ni nikakršen socializem, je bil od reakcionarjev takoj napaden in po radiu je govoril zoper njegov predlog predsednik ameriške zdravniške zveze dr. Morris Fischbein. Dejal je med drugim, da bi tako zavarovanje spreminilo vse ameriške zdravnike v navadne državne uslužbence in bolnišnice v državne zavode.

Truman je dokazoval, kako mnogo ameriških fantov je bilo vsled zdravstvenih hib nesposobnih za vojaško službo, in če imamo ta problem med mladino, koliko večji je šele med starejšimi ljudmi. A Fischbein meni, da je v tej deželi dovolj zavodov, kjer te zdravijo zastoj, če si brez sredstev. Zdravnik naj bo svoboden in enako bolnišnica, a če bo pa sprejel predsednikov načrt, bo to dolg korak v socializem, v totalitarnost in regimentacijo in posledica bo fašizem.

Konservativni zdravniki niso edini nasprotniki socialnega zdravstva. V kongresu je mnogo poslancev, ki jim je več za kori-

sti privatnih zavarovalnic kot pa za zdravje ljudstva. Oni si zdravnike lahko najamejo, če pa zboje v Washingtonu, se lahko zdravijo na vladne stroške pri najboljših zdravnikih.

Njihovi volilci nimajo teh prednosti, zato morajo vsled pomanjkanja sredstev zdravje zamenjati. Tudi mnoge unije se nič kaj ne ogrevajo za Trumanov predlog, ker se pečajo s svojimi zavarovalniškimi skemami. A v korist splošnosti bi bilo, če bi bil tak načrt že davno v veljavi.

Kraščanje distanc

V London se pride sedaj z direktnimi poletji v dvajsetih urah.

Veliki štirimotorni bombnik je pflsel v direktnem poletu iz Hokkaido na Japonskem v Washington, D. C., v 27 urah. Razdalja znaša 6,554 milj. Iz Chicaga do Londona je 4,060 milj.

Zbiranje starega papirja uspešno

V času vojne se je v tej deželi nabralo za ponovno uporabo 30 milijonov ton starega papirja.

PODATKI O ŽRTVAH VOJNE SE DOLGO NE BODO POPOLNI

V Vatikanu so po njegovih in drugih podatkih izračunali, da je bilo v drugi svetovni vojni dvaindvajset milijonov šestdeset tisoč ljudi ubitih in 30,400,000 ranjenih.

Pravijo, da so te številke že prilično točne, a za sestavo popolnih podatkov bo vzelo še dolgo.

Število ranjenih in ubitih je v tej vojni veliko večje kot v prejšnjih. V prvi je bilo ubitih 8,405,000 ljudi in 21,656,100 ranjenih.

Prvič od kar imamo takozvane moderne vojne se ni sedaj nič porajalo na varnost civilnega prebivalstva. Pobijalo se ga je z bombnimi napadi iz zraka na debelo in cela mesta so v razvalinah.

In vendar se že govori o tretji svetovni vojni kot da se lahko vsak hip dogodi.

Opozicija v Jugoslaviji in So. Carolini

Iz uradnih podatkov o volitvah 11. novembra v Jugoslaviji je razvidno, da je dobila vladna ali osvobodilna fronta za svoje kandidate 6,725,049 glasov, opozicija pa 707,422 ali deset odstotkov. Opozicija sicer ni hotela nominirati svojih kandidatov, a vlada je imela za tiste volilce, ki se bi hoteli izreči proti vladni listi, posebno skrinjico. Volilec je posegel s kroglicjo v roki v eno ali v drugo skrinjico, oziroma v obe in spustil kroglicjo vanjo v katero je hotel.

Naš državni tajnik Byrnes, ki je imel o jugoslovsanskem volilnem redu že precej grajalnih besed, je lahko uvidel, da je v Jugoslaviji več opozicije kot pa v njegovi South Carolini, ki jo je zastopal v zveznem senatu. Tudi v South Carolini imajo enostrankarski sistem, ker kdor kandidira v nji na demokratskem tiketu, je toliko kot če bi bil že v naprej izvoljen. L. 1936, ko je bil Byrnes za senatorja zadnjič izvoljen, je dobila opozicijska republikanska stranka samo šest desetink enega odstotka glasov.

Španci so lahko hvaležni

Na praznik apostolstva molitve v Španiji je Špancem naslovil papež Pij XII. govor po radiu, v katerem jim je dejal, da so lahko hvaležni, ker jih je Bog oteel grozot druge svetovne vojne.

Bržkone je papež že pozabil, da se je svetovna vojna št. 2 pričela pravzaprav v Španiji, kjer sta Hitler in Mussolini svoje morile in razdejalne naprave prvič preizkusila, in da je v tistih "vajah" špansko ljudstvo trpelo in umiralo.

Časopisi se draže

Tudi časopisi v St. Louisu so se podražili. Tedenske izdaje treh tamošnjih dnevnikov so sedaj 5c izvod.

Lakota smrt za otroke

Načelnik urada za zdravstvo v italijanski vladi, dr. Giovanni A. Canaperia, je v predavanju v New Yorku dejal, da v Italiji umrjejo trije izmed vsakih desetih otrok predno dopolnijo deseto leto. Vzrok je pomanjkanje živeža.

KOMENTARJI

Dve in pol milijardi dolarjev smo izdali za iznajdbo atomskih bomb in predsednik Truman pravi, da jih še izdelujemo. A sedaj, ko se fantje z bojišča vračajo in ne dobe stanovanj, se čudijo, čemu imeti toliko denarja za rušenje hiš in za pobijanje ljudi, a tako malo za graditev stanovanj in za zdravstvo ljudi. Tak je pač kapitalistični svet, česar pa ogromna večina fantov še ne bo tako kmalu razumela, ker jo doseže samo kapitalistična propaganda.

Attlee in Bevin sta podedovala toliko Churchillovega močnika in kaše ter žganec, da bosta vse to s težavo prebavila. Ako sploh bosta. Kajti če nekaj te dedščine ne bosta sproti odmetavala stran, se bo torijska stranka veselila, delavski stranki pa bo čezdalje neprijetnejše vsled krčev, ki bodo prihajali in že prihajajo v njene ministre. Profesor Laski, predsednik strankine eksekutive, se je že osmelil povedati, da se delavska vlada s Churchillovo smrdljivo politično prošlostjo ni dovolj razpočila. Pokoro pa ne plačuje Churchill ampak Anglija. In z njo vred delavska stranka, kateri je ljudstvo z ogromno večino povedalo, da torijske vlade in kar je z njo v zvezi nič več ne mara.

Rooseveltove knjige, v kateri so zbrani njegovi govori in poslanice, se je v Angliji prodalo desetkrat toliko kot v Zed. državah. To je poročal Wm. G. Hall, ki je tajnik v finančnem ministertvu angleške vlade. To lahko pomeni bodisi da se Angleži bolj zanimajo za politiko kot pa Američani, ali pa, da so na Roosevelta tukaj pozabili finančniki, katere je rešil pred katastrofo, brezposelnosti, ki jih je polagoma spravil iz "Hoovervilleov" in iz lakote in pa "politišni" ter lakajni demokratske stranke, katerim je preskrbel nič koliko koritarskih služb.

Sovjetska unija ima predsednika, kot določa njena ustava, a o njemu se čuje še veliko manj kot o bivših predsednikih francoske republike, ki tudi niso imeli nobene druge besede kot pravico prirejati bankete na državne stroške, kadar je tja prišel kdo odličnih tujih državnikov, predsednikov ali kraljev na obisk. V Moskvi pa tudi to nalogo opravlja Molotov in Stalin. Zato se zdi, da predsednik vrhovnega sovjeta Sovjetske unije Mihael Ivanovič Kalinin nima prav nobenega dela. Pa ga ima, čeprav po sistemu, kakršnen je v sovjetskem režimu, ni v ospredju. Je star revolucionar in 20. novembra je dopolnil 70 let starosti. Ob tej priliki ga je vlada — to se pravi, Molotov in Stalin, odlikovala z Leninovim ordenom drugega reda.

Predsednik Truman je uvidel, da predsedniška služba, v razmerah kot so, res ni lahka. Saj je zavozil še v prosperiteti, ko smo imeli po dve kari v vsaki garaži in prazne piščance v vsaki ponvi, celo Hoover, o katerem je šel sloves, da je inženir, ne pa politik, in zato da nam gre dobro. In pa da imamo "židane strajce". Pa je nastala polomijada tedaj (1929) in se nadaljuje druga za drugo. Kriv pa ni kak Hoover ali Truman, ampak sistem, kateremu služijo in ga hočejo za vsako ceno ohraniti na površju.

Zahvalni dan je minil in pojedlo se je vsega čez mero. To je prednost te dežele. Naši kraji niso bili invadirani, nad naša mesta ni prišlo nobeno sovražno letalo in naša dežela je taka, da se lahko v glavnem sama vzdržuje in vrhtega ima še odvisnih pridelkov in industrijskih izdelkov toliko odveč, da čestokrat ne ve, kam z njimi, če nimamo kupcev, ki bi plačali. Zato nastajajo krize in bodo vse dotlej, dokler se bo produciralo za profitiranje, ne pa za splošno blaginjo. Ampak vseeno, prijetejše je biti v taki deželi, kot pa v onih, kjer si niti s cekini ne moreš pomagati. Je res. Jemo po trikrat na dan. Ampak koliko je ta dežela kriva, da si je nagrabila vse svetovno zlato, in koliko si prizadeva, da naj ostane svet v sistemu, ki povzroča in je povzročal vsa socialna zla — tudi na to bi bilo dobro pomisliti. Posebno še na Zahvalni

(Konec na 5. strani.)

TEKMA, KI VODI NEIZOGIBNO V TRETJO SVETOVNO VOJNO

Predsednik čikaške univerze, v kateri se je največ storilo za iznajdbo atomske bombe, pravi, da ga je sedaj groza ob pomisli na to strašno sredstvo. Kajti naši in angleški militaristi govore o njemu kot da do nove vojne gotovo pride in da bo v nji zmagala tista dežela, ali pa skupina dežel, ki bo v posesti skrivnostne bombe. On ni edini znanstvenik, ki tarna kako silovito si je svet zmanjšal svojo varnost z novimi iznajdbami.

Walter Winchell, ki pravi, da posluša njegova razglabljanja po radiu 20 milijonov ljudi, je dne 25. novembra govoril o morskimi in letalskih bazah, ki si jih Zed. države in Anglija grade križem sveta zajemo, in dodaja, da ni težko uganiti, proti komu. Rusija se utrjuje na vseh strateških točkah, zelo se je zainteresirala v Perzijo, ker bi prišla rada do morja v Perzijskem zalivu in zahteva od Turčije svobodno pot skozi Dardanele in kontrolo nad njimi.

Diplomati so s svojimi intrigami napravili po svetu toliko zmede in bede, da bi kaka nova konferenca "velike trojice" napetih odnošajev ne mogla več ublažiti. Tudi bi tega nihče izmed nje ne zmozel, od kar je Roosevelt umrl.

Omejeni Winchell je ob enem dejal, da so konferenca diplomatov zlo in kadar se bo spet vršil kak velik sestanek državnikov, bo najboljša za svet, če se vrže nanje atomska bomba. To se lahko kar tako reče, toda diplomati današnje dobe so posledica sistema. In dokler se ga ne odpravi, bi nastali namesto ubitih takoj drugi diplomati — prav tako slabi. Kriv zla je imperializem in pa sistem izkoriščanja za privatni profit. Ker pa vsled Rusije prihaja v nevarnost, sta si ti dve obliki vlade v spoprijemu. In ta borba bo dolga.

Toriji obeh strank unijam jako nevarni

litčnih kampanjah trošiti nobenega denarja. S tem se misli ugonobiti politično akcijo CIO. Druga določba pravi, da smejo kompanije tožiti unije za odškodnino, ako se je stavka dogodila v zvezi s pogodbo, da je ne bo, in je s tem storjena prizadeti kompaniji škoda. To bi bil nov vir za advokate, unije pa bi bile silovito prizadete, ker se bi kolektivna pogajanja zavlačevala s sodnimi procesi. Zelo stroga je določba proti

piketom. Kdor bi oviral v stavkah meddržavni promet s piketnimi linijami, se ga sme kaznovati do dvajset let zapore ali z \$10,000 globe. Za odobritev teh in raznih drugih določb za kontroliranje unij so se v odseku združili torijski demokrati iz južnih držav in republikanci, ki v takih slučajih vedno nastopajo skupaj. Pravijo, da je treba unijam stopiti na prste, ker imajo po sedanjih postavah preveč zaščite in

nič odgovornosti in pa da s stavkami močijo industrialni mir in zavirajo rekonstrukcijo. V razpravi so govorili tudi o veteranih, ker jih baje unije iz zaprtih delavnic odpravljajo s tem, da jih ne sprejmejo za člane. Očividno je, da reakcionarni kongresniki ne verjamejo, da bo kaj s konferenco, katere namen je ustvariti pogoje za mirno reševanje industrialnih sporov, pa so za nadaljevanje boja proti unijam na stare načine.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inosematvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co. Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

SPOR RADI VOLITEV V BOLGARIJI

Naša vlada se zelo zanima, da bi bile volitve v balkanskih deželah demokratične. Bolgariji je še v minulem poletu posebno zapretila, da njene vlade ne bo priznala, če se njene volilne zakone ne demokratizira. Volitve v Bolgariji se bi imele vršiti že v avgustu, pa so bile odložene vsled protesta ameriške in angleške vlade. Izvedene so bile šele 18. novembra, ne da bi se jih opozicija hotela udeležiti, češ, da niso svobodne in da kontrolira ves politični aparat države domovinska fronta pod vodstvom komunistov. Predsednik Truman je poslal tja svojega posebnega zaupnika, da prouči, kaj je z demokracijo v Bolgariji. To nalogo je dobil Mark Ethridge, lastnik velikega dnevnika v Louisvillu, Ky. Bil je v Bolgariji dva tedna in dejal, da demokracije, kot jo razumemo v tej deželi, tam ni. O njegovi izjavi sta bili obveščeni tudi angleška in sovjetska vlada.

Istega dne so se vršile volitve na Portugalskem, kjer je na krmilu klerofašistični režim pod vodstvom diktatorja Oliviera Salazarja že 18 let. Proti Salazarju ni nihče kandidiral in opozicija se volitev sploh ni udeležila. V zbornici je torej zastopana samo Salazarjeva "stranka".

Vendar pa ameriška vlada proti takim volitvam na Portugalskem ni protestirala in Salazarjev režim priznava od kar obstoja.

To pomeni, da imamo glede demokracije v Bolgariji povsem drugače politiko kot pa na Portugalskem. Isto velja o angleški vladi.

Pod Salazarjevo diktaturo ima volilno pravico samo 42.000 ljudi in izmed teh se jih je udeležilo "volitev" le 25.000.

Zurnalista M. W. Fodor poroča, da so bile volitve v Bolgariji saj toliko svobodne, kot so običajno volitve v Mehiki. On pravi, da v Bolgariji v resnici svobodnih volitev ni bilo niti pod Aleksandrom Stamboulinjskim, ki je Bolgarijo oklical po prvi svetovni vojni za republiko.

Isti časnikar razlaga, da so glavni vzrok tej ostri ameriški politiki proti novemu režimu v Bolgariji reakcionarni uradniki v ameriškem poslanstvu v Sofiji, ki se vsled svojega sovraštva do Rusje ne morejo pogledati v razmere v deželi, da bi jih razumeli, pa se gnjavijo z mržnjami proti "rdečkarjem" toliko, da so gluhi za vse drugo.

Na vsak način je pribito, da vlada v Washingtonu ni dosledna, kajti ako zahteva od Bolgarije, in od Rumunije, da si osnuje demokratično vlado, čemu je ne zahteva tudi na Portugalskem, v Španiji, v Braziliji, na Kitajskem itd.? Španski krvnik Franco ne bi bil nikdar zmagal, če bi mu demokratične vlade poredno ne pomagale s svojo nevtralnostjo in ne bi se mogel vzdržati, če bi ga po zlomu republike vlade v Washingtonu, Parizu in Londonu ne priznale ter sklenile z njim za njegov režim koristne ekonomske zveze.

Vzrok tej dvojni taktiki je, da uvajajo v Bolgariji in v Rumuniji agrarne in druge gospodarske reforme, kakršnih kapitalistični svet ne odobrava. Fašizem v Španiji, na Portugalskem in kjer še obstoja je zaščitnik privilegijev in izkoriščevalcev. Zatrli je delavsko in napredno kmečko gibanje in s tem nevarnost za svoj gospodarski sistem. Posedujočim slojem je kajne le za njihovo privatno lastnino. V politiki so le za tako demokracijo, ki ne bi ogrozila njihovih bogastev, ali pa za nabeno.

KONEC PROGRESIVNE STRANKE

Nekdaj tako napredni Wisconsin se je minula leta pomaknil zelo na desno. In namesto socialnih zakonov sprejema legislatura v Madisonu reakcionarne postavbe, s katerimi je uničila ali po oslabilu one, ki so imeli namen ustvariti Wisconsinu sloves najnaprednejše države v ameriški uniji.

V zveznem senatu je pred leti grmel proti reakciji in za ljudske pravice pokojni senator Robert LaFollette. Njegov sin, ki je še član senatne zbornice, ni tako uspešen in zdi se, da je v svojem progresivizmu že precej popustil. Enako ali pa še bolj je šel na desno njegov brat, ki je bil governor, pa ga je izpodrinil kandidat republikanske stranke. Ze v par zadnjih volitvah je bila nekdanja velika obetajoča progresivna stranka potisnjena zelo v ozadje, veliko vsled naraščanja reakcionarne misli v Wisconsinu, in pa vsled pomanjkanja naprednosti in dinamike med progresivci. Na svoji nedavni seji so se vodje progresivne stranke zedinili predlagati konvenciji svoje organizacije razpust in pa vrnitev v republikansko stranko, v kateri bi svojo srečo znova poskusili.

Kot država v splošnem tako je tudi njeno največje mesto Milwaukee izgubilo ves svoj nekdanji sloves socialistične trdnjave. V zadnjih volitvah se je bivši župan Daniel W. Hoan potegoval za governorsko mesto na listi demokratske stranke in z njim vred precej drugih bivših socialistov. To spremembo so opravičevali z razlogom, da jim bo s to taktiko lažje prodreti v politične urade in delati za socialistični program kot pa vztrajati pri imenu svoje stranke.

Toda demokratska stranka je ostala demokratska — to se pravi, konservativna in še celo kongresnik Biemiller je v nji svojo nekdanjo socialistično militantnost jako uhladil.

Po tradicijah bi moral postati titularni vodja demokratske stranke v Wisconsinu Daniel W. Hoan, ker je bil leta 1944 njen

PREJ SPOPADI NA FRONTAH, sedaj v stavkah, ker se povračamo v "normalne razmere". Gornje je prizor pred neko tovarno v Philadelphiji.

KATKA ZUPANČIČ:

IVERI

Kadar se navdušenje poleže...

Mlad človek je silno dovzeten za nove vtise. Ali če nima zadostne volje, ne zaostnega časa da bi razmišljal ter se poglubil, je njegovo presojanje čestokrat vse prej nego osnovano in objektivno. Mnogi bi nemara i premišljal, če bi bil misliti kaj bolj vajen.

Temu nedostatku je, tako se mi vidi, kriva kolikor toliko tudi ameriška šola, ki svoje dece umsko dovolj ne trenira. Spominimo se na priliko vsakovrstnih šolskih "testov", kjer je učencu izbrati enega izmed treh ali štirih odgovorov — izbrati, ne si ga izmisliti! Ali vprašanja, ki zahtevajo le kratki 'da' ali 'ne'. Takemu "duševnemu" delu se pravi ugibanje! Ugibati in misliti pa je dvoje, in ugibanje ni zadostna vaja za možgane.

Je že prav poklicna vzgoja, ampak ne na račun duševnega razvoja.

Iz nekaterih evropskih dežel prihajajo poročila, da se naši ameriški vojaki grdo gledajo z domačinci. Kakor nas take vesti dirnejo in bi želeli, da bi ne bile resnične, vendar so umljive, če se zamislimo v tamošnji povojni položaj.

Parad je konec. Konec je o mame in navdušenja, ki spremlja vsakotro zmagi in je tem večje, čim huji in daljši je bil boj. Neizogibna vsakdanjost — trpka in resna in mnogokdaj z razočaranji spojena — zija v obraz tako vojaku, kakor domačinu.

Ali med tem, ko trapi našega ameriškega vojaka predvsem z domotožjem pomešano dolgočasje, se tepe domačin s skrbmi za vsakdanji kruh, za streho, za kurjavo, za sto drugih za življenje neobhodno potrebnih stvari. Te skrbi so vojaku tamkaj prihranjene. Motijo ga pa skrbi glede njegove bodočnosti. Hoče ali nočeš mu prihaja na um, da trati čas, da zamuja prilike in možnosti, ki bi mu pomagale do osamosvojitve. Vse to je kaj gorljivo netivo za njegovo slabo razpoloženje. In si išče razvedrila, utehe, užitkov. Kar se morale tiče, ni bila še nikoli nobena vojna dobra učiteljica nikomur, najmanj vojaku. Bij in ubijaj, da ne boš ubit! Vse drugo je stranskega pomena!

Toda vojna je končana. In vojaka važnost je upadla, se je zmanjšala. Morda opaža nekaj tega v domačinovih očeh, morda tudi kritiko, ki jo vojak prej kude zasluži, če se uživanju preveč udaja. Najbrž je v domači-

kandidat za governorja. A demokratiški politiki so ga odbili iz vodstva in mu rekli, da z njim nočejo opravka. Moža je to razjezilo, pa jim je zalučil, da ne vedo, kako zelo so že zdaj mrtvi in še bolj bodo v prihodnjih volilnih bojih.

Kot sedaj v Wisconsinu se je prej dogodilo v Minnesoti s farmarsko delavsko stranko. A vendar je jasno, da je v obeh državah, kot v vseh drugih, taka stranka, ki se bi tepla z reakcijo in se borila za ljudske koristi nujno potrebna. Ampak mora biti bolj radikalna kot je bila v Minnesoti, ali v Wisconsinu, ali kot pa sta zdaj v New Yorku Labor Party in liberalna stranka.

novih pogledih tudi precej zavisti — češ lahko tebi! Ni ti si-le tukaj in v tvoji bogati domovini te čaka polna miza in sto lepih prilik, dočim imamo mi pred sabo še vedno stradanje. Ameriški vojak pa si razlaga vse to za mržnjo, za neodpustno nevhvaležnost. Sočutje je pokopano. Nalašč se vede oholo, češ, kje bi bil ti danes, ako te ne bi bili mi Američani izvlekli iz blata? Na ta način vcepila resnično mržnjo tudi v srca domačinov. Namesto zblizanja nastaja razdvoj. Razdvoj povsod, kjer so ljudstva preveč in predolgo trpela, kjer se zmerom preveč trpe, da bi mogla ameriškemujoku peti slavo in priznanje, kjerkoli se ta pokaže.

Zato so v njegovih očeh nevhvaležni in sebični beraški umazanci.

Točasno gre tudi Nemcem vse bolj za nohte. Vendar je to zanje pravzaprav prva zima, ko okuša "dobrote", ki jih nekateri narodi — po njihovi krivdi! — okusajo že peto leto! Zato je v Nemčiji še zmerom vse drugače. Njene uniformirane krvniške tolpe so mrevarile ljudstva drugod. Svoje pa so ščitile, kajti bilo je to "Herrenvolk"! In so ta svoj Herrenvolk zalagale z bogatim, po vsej Evropi narabljenim plenom.

Vsega tega povprečni ameriški vojak ne pomisli. Vidi Nemce še vedno lepo oblečene in olikane, pa jih — občuduje. O, vse drugačni se mu zdijo od ljudstev drugod po Evropi. Zato so francoska dekleta v njegovih očeh prostitutke, dočim so nemška gosposodične. Zato mu je Francoz umazanec, Nemec pa gentleman, ki ni pozabil manir. In no, nekoliko drugače je, če izmenjaš pozdrav z lepo oblečenim, naj bo i zakrinkanim človekom, kot pa če srečaš v cunje odeto paro, ki ji petletni strah in glad še zmerom bode iz oči. To lahko samo pomiluješ. Od pomilovanja pa do zaničevanja je le kratka, prav kratka razdalja! Najkrajša je za one, ki jim manjka razumevanja, zato ker ne znajo misliti.

Ako bi delavci s takim veseljem podprli delavski tisk, kakor podpirajo zavajalno časopisje, bi bilo kapitalizma kmalu konec.

Ako bi delavci s takim veseljem podprli delavski tisk, kakor podpirajo zavajalno časopisje, bi bilo kapitalizma kmalu konec.

Ako bi delavci s takim veseljem podprli delavski tisk, kakor podpirajo zavajalno časopisje, bi bilo kapitalizma kmalu konec.

Ako bi delavci s takim veseljem podprli delavski tisk, kakor podpirajo zavajalno časopisje, bi bilo kapitalizma kmalu konec.

Ako bi delavci s takim veseljem podprli delavski tisk, kakor podpirajo zavajalno časopisje, bi bilo kapitalizma kmalu konec.

Ako bi delavci s takim veseljem podprli delavski tisk, kakor podpirajo zavajalno časopisje, bi bilo kapitalizma kmalu konec.

Ako bi delavci s takim veseljem podprli delavski tisk, kakor podpirajo zavajalno časopisje, bi bilo kapitalizma kmalu konec.

Ako bi delavci s takim veseljem podprli delavski tisk, kakor podpirajo zavajalno časopisje, bi bilo kapitalizma kmalu konec.

Ako bi delavci s takim veseljem podprli delavski tisk, kakor podpirajo zavajalno časopisje, bi bilo kapitalizma kmalu konec.

Ako bi delavci s takim veseljem podprli delavski tisk, kakor podpirajo zavajalno časopisje, bi bilo kapitalizma kmalu konec.

Ako bi delavci s takim veseljem podprli delavski tisk, kakor podpirajo zavajalno časopisje, bi bilo kapitalizma kmalu konec.

Ako bi delavci s takim veseljem podprli delavski tisk, kakor podpirajo zavajalno časopisje, bi bilo kapitalizma kmalu konec.

AGITATORJI NA DELU

Vse naročnine, ki jih pošljejo zastopniki in drugi agitatorji Proletarca, so štete na bazi polletnih naročin. Namreč agitator, ki pošlje eno celoletno, je zabeležen v tem seznamu z dvema polletnima.

John Krebel, Cleveland, O. 39
Joseph Koršič, Detroit, Mich. 33½
Anton Zornik, Penna in Ohio 30
Ludwig Yoxey, Pueblo, Colo. 12
Frank Stih, Sheboygan, Wis. 10
M. Judnich, Waukegan, Ill. 10
Frank Cvetan, Johnstown, Pa. 10
Louis Barborich, Milwaukee, Wis. 6

Anton Shular, Arma, Kans. 6
John Zornik, Detroit, Mich. 6
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill. 6
Leo Zečnik, La Salle, Ill. 5
Jacob Bergant, Lisbon, O. 4
Frank Piersich, Virden, Ill. 4
George Smrekar, Aliquippa, Penna. 4

Angela Zaitz, Chicago, Ill. 4
Matt Malnar, Willard, Wis. 2
Kaytan Erzožnik, Red Lodge, Mont. 2
John Chamazar, Chicago, Ill. 2
James Dekleva, Gowanda, N. Y. 2

John Spiller, St. Louis, Mo. 2
Anton Tratnik, Diamondville, Wyo. 2
Anton Taskar, Helper, Utah 2
Frank Zaitz, Chicago, Ill. 2
Joseph Jež, Warren, O. 2
John Potokar, Chicago, Ill. 2

Skupaj 4 tedne (od 18. okt. do 15. nov.) 209 naročin, prejšnji izkaz (4 tedne) 304 naročnine.

Seznam priredb slovenskih organizacij v Chicagu

Dramski odsek kluba št. 1 JSZ. — Vprizoritev veseloi gre "Hiša gospoda Harringtona" v treh dejanjih v nedeljo 9. decembra ob 3. pop. v dvorani SNPJ. Vstopnice v predprodaji po 65c.

Federacija SNPJ. — Božičnica za članje mladinskega oddelka SNPJ v nedeljo 16. decembra v dvorani Sokol Havliček nedaleč od dvorane SNPJ.

Družabni klub SC. — Silvestrova zabava Družabnega kluba Slovenski Center v ponedeljek 31. dec. zvečer v klubovih prostorih.

Priredbe v letu 1946. Pioneer št. 559 SNPJ. — Pikenik v soboto 3. avgusta v Pilsen parku, 26th in Albany Ave. (Organizacije, ki žele imeti svoje priredbe označene v tem seznamu, naj nam sporoče podatke, enako tudi popravke v slučaju pomot.)

Nemci imajo še prijatelje

V tej deželi je veliko časopisov, radio komentatorjev in kolonov, ki jamrajo, da skušamo Nemčijo ubiti popolnoma z izstradanjem in uničenjem njene industrije. Dasi so Nemci izmed vseh ljudstev v Evropi najboljše živeli in da le oni so bili deležni potrebne količine hrane tudi med vojno, ker so jo kradli drugim ljudstvom, vzlic temu imajo v listih kot je n. pr. Chicago Tribune veliko več simpatij kot pa izstradani Poljaki, Francozi in drugi narodi, po katerih je teptal Hitlerjev rajh.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Bil je Zahvalni dan. Zunaj je dihala mrzla burja. Pomorila je se tisto, kar je ostalo zelenega na vrto. Ali človek se mora privaditi vsemu, torej tudi zimi.

Za nas v Ameriki, kateri imamo toplo obleko, ogenj v peči, svetle na nogah ter streho nad nami, je zima nekako veselje — nekaka sprememba. Še posebno na Božič postanejo ljudje sentimentalni in si zažele snega. Tudi drsanje na ledu in sankanje po strmih gričih je del zimskega veselja. Ali to, kar je za nas tuja zimska idila, je za porušeno Evropo in Azijo smrt in lakota.

Menda ga ni med nami slovenskimi delavci, kateri bi ne imel enega ali več svojcev v stari domovini. Ti ljudje ne prosijo pomoči. Ali v vsakem pismu, kateri pride iz domovine, je ista vsebina: "Pobrali so nam vso živino, vse pridelke, vso obleko."

Ali to še ni vse. Ni je skoro družine v Sloveniji in ostalih deželah Jugoslavije, kateri ni izgubila enega ali pa še več članov. Žrtve so strahotne — in potreba je velika. Ta zima bo izredno težka za naše ljudi v domovini. Sestradani v zadnjih štirih vojnih letih, skoro brez obleke in obuvala, stanujoč v pol podrtih hišah s pobitimi okni — za nje zima ni idila in belo oblečeni Božič pomeni prezeb in pljučnico. Jugoslovanski relief in SANS ponovno apelirata za pomoč. Vsak kos obleke je dobro došel. In to takoj.

Po svetu

Vojna je končana. Ali kakor velja stara beseda, češ, "kralj je umrl, živijo kralji!" tako velja tudi sedaj. Vojna je mrtva, ali je porodila nešteto novih, katere se od dne do dne večajo. V Indoneziji še vedno pobijajo in masakrirajo Angleži domačine, kateri zahtevajo to, za kar se je baje bila ta zadnja vojna: "svoboda in enakopravnost." Na Kitajskem ponovno divja civilna vojna ter z našo pomočjo — reakcija. Na Grškem so razmere še v istem stanju. Fašizem še vedno kraljuje v Španiji in na Portugalskem. V Palestini je mir, kateri visi samo na konicah bajonetov. V Indiji vre, še posebno danes, ko Anglija rabi indijsko vojaštvo v boju v Indoneziji. Vseposvod so podložna ljudstva v boju proti kolonialnim izkoriščevalcem.

Na političnem polju tudi ni dosti drugače. V Franciji je boj med desnico in levico, brez vsake prave koalicije v levici. Upati je, da pride do političnega združenja med komunisti in socialisti v bližnji bodočnosti. Kajti edino na ta način mora Francija izvršiti svoj socialni preobrat, katerega so si začetla revolucionarne stranke. V Angliji ima delavska vlada precej težak položaj. Kolonialna zapuščina torijev, vprašanje demobilizacije, ogromni dolgovi, kateri so posledica vojne, socialno zavarovanje, zvišanje življenjskega standarda, katerega je obljubila delavska stranka angleškemu delavstvu itd. so silne težkoče, ki zahtevajo ne samo državniško sposobnost, ampak tudi odlično in revolucionarno voljo.

V Italiji je nekaka politična stagnacija, katera bo ostala dokler ne bo podpisan mir in zavezniška okupacija končana. Vatikani je zelo aktiven. Ne samo v Italiji, ampak ima svoje prste po vsem svetu. Ni je dežele, kjer bi se tam zadaj za kulisami ne najdlji spretni prsti katoliške cerkve. V Argentini, kjer dajejo volilcem naročila kako voliti, da ne pride do ločitve med cerkvijo in državo, v Franciji, kjer papež čestita zmagoviti fronti "populaire", da naj čuvajo katoliško cerkev (njene interese), kateri so tam precej veliki. V Jugoslaviji s pastirskim pismom proti Titovi vladi (dočim niso nikdar protestirali za časa okupatorjev). V apelu ameriških škofov proti Rusiji itd. Človek bi lahko nadaljeval cele dneve.

Volitve v Jugoslaviji so polvoljno izpadle. Narod se je volitev udeležil z ogromno večino. Tukajšnji ameriški meščanski listi niso dosti poročali o tem. Večinoma so bile vesti o volitvah zavite in napačne. Vsak ve, da je opozicija v Jugoslaviji na

pravila spreten manever s tem, da se je umaknila z volilne liste. Prvič, ker bi bila poražena z ogromno večino, drugič, vedoč to resnico, je skušala izkoristiti se s staro frazo, katera se vedno vleče, in to je, diktatura. Upajoč na zavezniško intervencijo, za katero so direktno apelirali. Šubašičeva resignacija je bila pripravljena v ta namen. Eno je gotovo. Jugoslavija je REPUBLIKA. Mesto: "Kralj je mrtev! Zivel kralj!" je geslo: Zivela svobodna demokratična jugoslovanska republika!

Pri nas Stavka avtomobilskih delavcev, zaposlenih pri General Motors, je napravila velik odmev po vsi deželi. Kot izgleda, je to začetni boj, kateremu bodo sledili drugi. V zadnji izdaji revije "New Republic" ima Ralph G. Martin zelo interesanten članek z naslovom "Your Detroit Striker". To je zgodba delavca, kateri se je boril v zadnji vojni, katera je ravno končana in dela sedaj v General Motors tovarni. Jo priporočam v čitanje vsakemu. Je resnična slika sedanjega položaja ter lažljivih zgodb, katere so se širile med vojaštvom za časa vojne.

Konferenca dela in kapitala, katera se vrši v Washingtonu ni do danes napravila še ničesar konstruktivnega. Hm, kapitalisti nočejo popustiti niti trohice tistih velikih profitov, katerih so bili navajeni med vojno in katere hočejo grabiti sedaj po vojni. So za znižanje davkov — zase — ter za vse ugodnosti, katere jim bo nudilo brezdolje. Delavstvo bo imelo velik boj na rokah, ne samo proti pretečim in vedno večjim dviganjem cen življenjskih potrebščin — ampak za obdržanje življenjskega standarda, v katerem je mogoče pošteno vzgajati in preživeti družino.

V Chicagu se je nedavno zaključila konvencija ameriške legije. Konvencija se je vršila z običajnim pompom, samo fantje so se precej postarali. Nastopili so razni zastopniki armade in mornarice, med njimi tudi general D. Eisenhower. Resolucije, sprejete na tej konvenciji, so običajno take kot zmerom na konvencijah ameriške legije in jih ni treba omenjati. Kajpada, da so bili za prisilno enoletno vojaško službo.

Naše aktivnosti

Priredba SANSa v Chicagu je izredno dobro izpadla. Poleg vstopnine in drugih materialnih dohodkov, kateri gredo SANSu, se je nabralo za jugoslovanski relief nad sedem sto dolarjev, kar je čedna vsota. Glavni govornik je bil dr. Zore, nastopila sta pa tudi v kratkih govorih tajnik SANSa Mirko Kuhel ter predsednik SANSa Etbin Kristan. Zelo povoljno so nastopili tudi mladinski krožek SNPJ ter ženski pevski zbor Slovenske ženske zveze iz Chicaga. Dvorana je bila nabito polna.

V nedeljo 9. decembra priredbo (Nadaljevanje na 3. strani.)

Tole mi ne gre v glavo?

Ako smo za atlantski čarter in za pravico, da si narodi svobodno volijo vlado, čemu pobijamo prebivalce Jave, ki ne zahtevajo drugega kot da se jim da to pravico, to mi nikakor ne gre v glavo!

POVESTNI DEL

GABRIJELA PREISSOVA:

NEVIHTA

Iz zbirke "Korotanske povesti"

(Nadaljevanje.)

"To je sitnost", je vzdihnila prižigaje znova; "posli lete za neumnostmi, in človek ostane za vse sam kakor prst." Sedaj se je kesala, zakaj ni Jurija malo pridržala.

"On — saj se mu je videlo — bi bil rad tu ostal, in takale nevihta hitreje mjne, če je še kdo v hiši."

Katra je sedla na stolček poleg otrokovega vozička in ga že iz navade premikala gori in doli; začela je mirneje misliti, da je ne bi skrbelo... "Aj—tu—tuja—haja pupaja!" je bolj zašepetala nego zapela in mislila sprva le na svoje dete... Kako je bilo to posebno lepo in prijazno, ko je veliki Jurij peljal voziček s Tomažkom!... Ali čemu dvakrat misliti na to; moški itak store malo, malo dobrega v svojem življenju. Treba je misliti na resnejše stvari: "Ko bi se do jutri dobro zmocilo — nič bi ne škodovalo; itak se že dva dni ni moglo delati, in kdo ve, če posli ne ostanajo v dolini še do torka, ko je semenj doli? Jaz bi tudi morala iti tja; žlic potrebujem. In kako podoba za v hišo sem bilo že davno hotela kupiti... Tudi bi vsaj prijaznejše pri nas, če pride kdo..."

V tem se je Katra ozrla v kot za mizo, in zopet ji je čisto druga misel pregnala prejšnjo. Mislila si je v duhu vitkega Jurija, s kodrastimi lasmi, kako lepo bi sedel tam. Najbolj všeč ji je bila njegova udanost, njegova nežnost in skromnost. Razposajen ali pokvarjen se ji ni zdel nikoli, dasi je bil vojak tri leta. Kadar je vstal in se zravnil, je zaigralo v njem mlado življenje; sedeč pa se ji je zdel ljubiš — starejši...

"Ko bi sedel tu-le pod podobno sv. Ane," je premišljevala Katra dalje — "bi bilo tu bolj veselo." Ali tega, kar ji je tako vabljivo igralo v duši, ni prav izrazila z besedo "bolj veselo", zdelo se ji je. V tem trenutku, katerega si ni hotela privoščiti, ji je bilo tako tesno, ozko, a vendar prijetno; bila je srečna, kakor še nikoli... Pri njih bi bil i mali Tomažek — in kaj bi ji bil mari ves ostali svet?...

Toda ta sreča ni prišla, bilo je zanjo sedaj že prepozno... Kako ji je bilo žal... Bog, ko bi vsaj mogla zaspati!... Premagala se je, vstala in šla je kakor opita od prejšnjega premišljevanja v vežo, da se enkrat pogleda, kako je zunaj, in če se morda ne vračajo posli domov; potem pa se vleže in mora zaspati... Gledala je s praga, ali Bog ve, česa so iskale nje utrujene oči v tej nevihti — in ne našle... Samo življenje se ji je zdelo, tako čarokrasto!...

Vendar pa zunaj ni bilo tako temno... Katra je dobro razločevala vrsto brezovih vej, katere je spostavila, tam na svitlo-zeleni travi je videla nekaj temnejšega borovja... Kdor bi prišel, bi ga naglo spoznala; poslušala je napeto, da bi bila takoj čula korake... Komu bi se pa izljubilo, da bi šel v taki nevihti od doma; posli so šli itak kam drugam prenočevati... Tu gori pa je švigal blisk za bliskom; nebo se je kar žarelo, kakor da se hoče razpočiti; na zemlji pa se je vse treslo od groze in vrščalo in stokalo. Na gori je dva-

krat zapored tresčilo, in Katri se je zdelo tako blizu, kakor bi bilo za hišo. — Spomnila se je, kako preprosto je mislila kot otrok, zaslišavši grom; dejala je vedno: "Bog se krega!" Vendar je bila tedaj bolj srčna nego danes, ko je že bila dorasla, izkušena, razumna Katra... "V takem trenutku se zdi osamel človek sam sebi kakor črvček. Beračico Lenko pojdem poklicat k sebi, da skupaj pomolimo rožni venec, kateri prežene posvetne skrbi... je vzdihnila tresoč se po vsem telesu. Neprestano se prekrizuje je tekla Katra pod prstičke.

"Lenka," se je sklonila k stariku, "pojdite naglo k meni v sobo — pojdite! V taki nevihti bi vas bilo tukaj strah!" Starica se ni ganila. Trdno, brezskrbno je bilo njeno spanje; Lenka je ležala z obrazom v senno obrnjenim.

"Stari ljudje se položijo kakor otroci — in že so jih minule vse skrbi," je mislila Katra in spomnila se Jurijevega očeta, o katerem sta popreje govorila... Katra bi tudi rada bila tako stara; včasih od skrbi ni mogla zaspati...

"Slišite, Lenka — slišite!" jo je klicala glasneje. "Pojdite spat v sobo! Poslov ni doma, in kdo ve, kdaj pridejo... Pojdite, bove molili skupaj rožni venec! Božja volja je..."

Lenka se še ni premaknila. "Krište Jezus, to je spanje," je dejala Katra že nepotrpežljivo, prišla stanko za ramo, strela jo s tako močjo, da je ves njen obraz obrnila k sebi. V tem se je znova zabliskalo, razsvetlila se je okolica, in Katra je grozno vzkriknila...

Uboga Lenka je prišla sem izdihniti dušo. To je bil preprost, navaden konec trudne starice, potovalke brez doma, — lahka, mirna smrt; toda Katra, ki je bila danes že itak vsa nemirna in preplašena, kakor list trepetlike, je izgubila vsled tega ves razum. Vsa v strahu je tekla zopet v hišo in misleča le na svoje dete, ga je popadla iz zibelke, pritisnila si na prsi spečo njegovo glavo, vrgla na hrbet rogo in bežala od hiše, kakor da jo pode furije.

Ko se je nevihta na nebu nekoliko podela, je nastalo nakrat okoli Katre grozno šustenje, kakor da vzdihuje in stoka vsa priroda. Veje majajočih se dreves, brez, jelk, smrek in macesnov so se spletale nad stezo, kakor da hočejo Katri zabraniti pot. Dvoje velikih ptičev je nizko letelo čez cesto, enemu so se oči žoltp zasvetile in zaviknil je kakor človek... Majhen kamenček se je kotalil pred Katro po poti prav tja do meje, kjer je bilo razpotje; ena pot je vedla k bližnjemu poslopju na desno, kjer se je še videla luč, druga pa je vedla do njene pristave. Katra ni mogla več dalje, in nekaj jo je siloma gnalo k Vraževim; kajti le tu bi se lahko odahnila. Zavila je torej na desno, skočila mimo vodnjaka, kjer se je nehal plot, in letela po dvorišču proti napol odprtim malo razsvetljenim vratom.

Ko jih je zaprla za seboj in tako ubežala psu, ki se je lajajoč zagnal za njo, je čutila, da je v varnosti. V hlevu je najprvo zapazila troje prežvekovajočih

govod in konja Lisca, kateri ni spal in počasi obrnil pogled na Katro.

Omahujoča, vsa zasopla se je Katra še nekolikokrat prestopila tja do kupa slame, kjer je imel posteljo Jurij, ki je ležal v zid obrnjen, oblečen in z roko pod glavo; celodnevno delo je premagalo končno vso njegovo žalost. Spal je pokojno, kot da se mu nekaj lepega sanja.

"Kam pa sem zašla?" se je oglasila očitačje v Katri iskrica pameti: "Tomažka sem tudi vzela s seboj — Tomažka," je odlagala svoje breme šepetaje. Položila je otroka poleg Jurija na slamo, kajti čutila je, da bi ga utrujena roka ne vzdržala nič več. Vsa moč jo je zapustila, kakor da ji je vse telo okamenelo. Le v srcu in v glavi je vrela, v ušesih ji je bučalo, nič več ni videla.

"Bog, morda je to moja zadnja ura," je zašepetala znova Katra in vsled tega poplašena viknila: "Jurij!" — in se zgrudila poleg njegovega ležišča na kolena.

Jurij se je zganil, odprl oči in zaspan se dvignil. Najpreje je zapazil dete, potem pa je spoznal Katrino glavo. Misli je, da se mu sanja, da je pozabil vse ravnanje Katre proti njemu.

"Ah, ko bi ti vedel, kaj sem jaz izkusila — kaj sem prestala!" je zaplakala Katra še bolj k zemlji se sklonivši.

Jurija je to zabolelo v srce. Zavedel se je, videl znani hlev, videl Lisca, ki je žalostno upiral vanj oči. Katrin otrok pa je mirno dihal poleg njega. To pa že niso bile sanje!... Toda Katra — ta moška, brezčutna, ponosna Katra ni prišla k njemu. To je bila druga Katra, slaba, osameljena žena — tej se je nekaj zgodilo — pomoči si išče pri njem. Jurij je skočil s postelje in z obrovsko močjo, s katero bi se boril zoper celi svet za Katro, jo je dvignil kakor igračo.

"Kaj se ti je zgodilo, da si prišla?" je dejal mehko in jo obdržal v svojem naročju.

(Konec pride.)

IZ KANSASA

Pred leti, za časa takozvane Howattrove administracije, smo kansaški rudarji štrajkali iz vseh mogočih, včasih naravnost smešnih vzrokov; velikokrat da sma nagajali bošu in kompaniji. Toda ko človek zadnja leta čita v listih o raznih jurisdikcijskih stavkah, ko stavkajo delavci, organizirani v eni stroki, proti organizirani skupini, ki spada v drugo unijo, se mu zdi to višek bedastoče.

Nobena stvar ne pride reacionarjem bolj prav kot take stavke, ker pač že itak hočejo nataktniti nagobnik in okove organiziranemu delavstvu. Kdaj ko organizirano delavstvo toliko zavedno, da bo pometlo z vsemi svojimi voditelji s predpotopnimi idejami in plesnivo taktiko, ki poznajo samo svoj žep in čast in pa "našo" unijo, vse druge pa naj vzame vrag. Ti voditelji se boje za svoje stolčke, pa se branijo na vse kriplje združitvi delavskih unij, kot so CIO, AFL in UMW.

"Grem na mitingo," so pogosto besede rojaka, ki gre na društveno sejo. Pa se je že večkrat kak urednik ali dober narodnjak zgražal nad nami, zaradi mešanja in pačenja tujih spakadnih besed med čisti slovenski jezik. Glej ga spaka! Zdaj dnevno čitamo poročila posneta po starokrajških listih, ki so vendar pisana v pristni in čisti slovenščini, kakšne se tam mladina zbira "na mitingah".

Med vojno smo večkrat čuli od tistih, "ki so več vedeli", ko smo se prekljali zaradi bratomornega boja v Sloveniji, da je tam še neka druga močna, pošena srednja stranka ali struja, med Titovo partizansko strujo in med nazadnjaško skupino, ki jo je organiziral okupator in "požegal" škof Rožman, da kolje svoje brate za sveto vero in srbsko čaršijo. Ampak čimdalje je bolj jasno, da tiste srednje močne skupine nikjer ni in je tudi ni bilo za časa vojne. Vsa poročila kažejo, da so bili vsi

AMERIŠKI ZIDJE so privedli proti Angliji že mnogo protestnih shodov, ker se protivi odpreti meje Palestine Zidom v Evropi, ki nimajo kam drugam iti. Gornje je slika iz židovskega protestnega shoda v Chicagu. V ospredju so rabiji, ki najbolj delujejo, da bi se Palestino spet spremenilo v židovsko državo.

pošteni, svobodo ljubeči rojaki, z delavsko usmerjeno inteligenco vred, na eni strani; pa naj bo to že komunistične ali kake druge napredne delavske znamke, in vsa klerikalna, po okupatorju organizirana zapeljana masa, naščuvana za bratovski pokolj pa na drugi strani. Kje je kaka srednja struja? Je ni. Si simpatiziral z eno ali drugo stranjo, ali pa sedel na "fencu".

Brat mi piše iz vasi Terbine, fara Mirna na Dolenskem: "Bil sem leto in pol v italijanski internaciji. Vrnil sem se sestradan in bolan, da zdaj težko delam na posestvu. Lansko leto mi je umrl 8-letni sin in istočasno

sin sestre Malke enake starosti in poleg še 5 drugih vaških otrok. Ti otroci so nekje iztaknili streljivo, ki je eksplodiralo in ubilo vse. Sestra Zalka je izgubila osemnajstletno hčer; odpeljali so jo Nemci neznanu kam. Zadnje pismo ji je bilo vrnjeno iz Gradca z opombo "umrla".

Pa se še vedno dobe bedači, češ, "to je sama propaganda. Nemci so civiliziran narod in niso počenjali takih stvari. Saj vem, saj sem delal tamkaj." Pisma teh preprostih ljudi iz starega kraja govore drugače. Govore hujsko obsodbo kot je zamore izreči vsako sodišče.

A. Shular.

IZZA PREJŠNJIH DNI

Milwauškemu "Napreju" ob 35-letnici rojstva.

Koliko je bilo hrušča in trušča v naši priljazni naselbini l. 1910, ko se je združila skupina osmih pevcev, ki so ustanovili socialistični pevski zbor "Napreji". Završalo je kot v čarovniškem kotlu. In vrela je pa še kako! Grmelno je in treskalo, kakor grmi in treska tedaj, kadar ljudje, ki so jetične kulture prežeti, svoj puhli ogejn namerijo na vse, kar jim ni povšeči. Ustanovitelji Napreja pa so se požvižgali na ves ta hrup in šli po svojem potu naprej, kakor jim je velevalo ime, ki so ga izbrali.

Namen teh vrstic ni pisati o kulturnem delu Napreja; to delo je itak znano širom Amerike. Znano je tistim, ki jim je bil Naprej v vsodbudo, kakor je znano tistim, ki so se — dasi ne vredni in še bolj nevedni — postavili v pozo zgodovinarjev — pa so Naprejevo delo v celoti prezrli! In zato jim najlepša hvala — ker njihov priznanje bi bilo za Naprej poniževalno! Naprej pa je nosil glavo vedno po koncu — nikdar se ni poniževal. Zato je hvaležen drugim, da ga ne skušajo poniževati.

Namen teh vrstic je objaviti par veselih dogodkov, ki so se odigrali tekem dolgih let. Na stotine takih dogodkov je bilo — naša javnost ni vedela zanje — zato naj bo dovoljeno, napisati le par izmed njih.

Kmalu po ustanovitvi Napreja je bilo. V naselbini je poleg Napreja deloval pevski klub Zvon, ustanovljen na narodni podlagi. Pevci Zvona in Napreja so se gledali — da rabimo domač izraz — kakor pes in mačka. Vzrok tega neprijateljstva je bilo seveda že prej omenjeno grmenje in treskanje. Nekega zimskega večera leta 1911 je Zvon priridel domačo zabavo v Remskotovih prostorih na prejšnjem Reed Street. Starejši Milwaučani se bodo spominjali tega starega centra naše naselbine. Soboto večer je bilo. Naprejevci so imeli vajo tisti večer — po vaji pa hajdi na "sovržno ozemlje". Ubrali so jo na Zvonovo veselico k Remskotu. Zvon je imel za ta večer najete gostilniške prostore in pa plesno dvorano. Okoli desete ure so jo pri mahalali Naprejevci k Remskotu, poiskali si mizo in se posedli, kakor se pač spodobi kričanskim ljudem. Da bi pa ne bili tekmujočemu pevskemu zboru samo

dan izročil čisti dobiček Zvonovemu blagajniku. In Bosna je bila mirna.

"Naprej" in pa tamburaški zbor "Adrija" sta bila kakor dvojčka. Kjer je "Adrija" svirala, je pel "Naprej" ali pa obratno. Bilo je pred dolgimi leti v soboto pred godom sv. Martina. Saj veste! Sv. Martin je tisti čudodelni svetnik, ki napravi iz šumečega mošta žlahtno vinsko kapljico. Tiste sobote večer so Naprejevci peli in Adrija je svirala v SS Turn dvorani. Po končani veselici so odšli skupno domov. Na poti proti domu pa šli mimo cerkve na nekdanji Greenbush cesti. Do cerkve so vodile visoke stopnice in tamburaši so šli na vrh stopnic in pričeli svirati. Sledili so jim Naprejevci, ki so pričeli peti in prav lep koncert se je nehote razvil pod pokroviteljstvom blede lune. Toda kakor črn oblak, ki zakrije srebrno luno, se je prikazal izza ogla mož postav. Dostojanstveno in resno, kakor se pač spodobi varuhu postave, je prekinil koncert in to brez vsega ploskanja. Toda Napreju je bila vedno sreča mila! Vsi Milwaučani so poznali Toneta Bevskega, Odamovega Tonca, kakor smo mu pravili in ta je rešil čast dneva ali bolje rečeno čast noči: Pripustil je k reprezentanti vseh postav in mu je v takratni slovenski angleščini z velikim trudom povedal, da je v starem kraju navada na Martinovo nedeljo zgodaj hoditi od cerkve do cerkve in pred vrati par pesmi zapeti, ker svetnik, ki iz goste gadjlje, kateri pravimo most, napravi iskreno se kapljico in sladko vince pač zasluži posebno čast. Te častite navade se pa naši ljudje drže tudi v tej deželi — se je junaško odrezal Tone. Policaj je resno pokimal in rekel: "Če je pa tako, pa le prepevajte." In fantje so prepevali...

Upajmo, da bomo še prepevali! Se dolga leta! Frank Puncer.

Ako vam je naročnina potekla, prosimo, obnovite jo čimprej! Ste že skušali pridobiti Proletarec k njegovim štiridesetletnici saj enega novega naročnika?

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street CHICAGO 8, ILL.

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

TELEFONI: CANAL 7172-7173

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PROSVETNA MATICA

V fond Prosvetne matice so vplačala društva, klubi JSZ in druge organizacije v maju, juniju, juliju in avgustu 1945 kot sledi:

Številka društva in kraj	Vsota
104, SNPJ, West Allis, Wis.	\$ 6.00
118, SNPJ, Pittsburgh, Pa. (1944-1945)	12.00
120, SNPJ, Gallup, N. Mex.	6.00
121, SNPJ, Detroit, Mich.	9.00
206, SNPJ, Gross, Kans.	3.00
262, SNPJ, Farrell, Pa.	6.00
407, SNPJ, Windsor Heights, W. Va.	3.00
434, SNPJ, Arma, Kans.	6.00
442, SNPJ, Cicero, Ill.	6.00
Fed. SNPJ, Milwaukee, Wis.	12.00
Fed. SNPJ, Bellaire, O.	6.00
19, JPZS, Milwaukee, Wis.	12.00
34, SDZ, Cleveland, D.	9.00

KLUBI J. S. Z.
1, Chicago, Ill. 15.00
114, Detroit, Mich. 6.00

DRUGE ORGANIZACIJE
Pevski zbor "Svoboda", Detroit, Mich. 6.00
Pevski zbor "Jadran", Cleveland, O. 12.00

Skupaj 135.00
Tajništvo P. M.

RAZGOVORI

(Nadaljevanje z 2. strani.)
di slovenski soc. klub št. 1 JSZ dramsko predstavo v dvorani SNPJ. Igralci se pridno vedbajo, in ker je teh priredb zadnje čase tako malo, je samo prav, da napolnimo dvorano.

Jugoslovanski relief
Centralni jugoslovanski relief v Chicagu, kateri dela med Amerikanci, adresa: 123 W. Madison St., apelira na vse Jugoslovane, da darujejo ponošeno obleko in čevlje. Naš slovenski odbor je na delu in bo priobčil v naših listih kam pošiljati obleko. V Clarendon Hillsu jo pobira moja žena, kateri pomaga Mary Aucin. Vsak naj daruje kar more. Pomoč je silno potrebna.

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem, prihranite upravi na času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost napram listu.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 West 26th Street
Tel. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 20-361
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

POSLUŠAJTE
vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja Vodi jo George Marchant WGES, 1360 kilocycles.

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI
NAROČITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00
Ustanovljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO 23, ILL.

ARE YOU IN NEED OF
\$1000 — — \$2000 — — \$3000
TO AVOID THE SALE OF YOUR PROPERTY
Write or telephone
D. L. KRUEGER
111 WEST WASHINGTON STREET
Central 5225

HELP WANTED

PIPE LINE SERVICE CORPORATION

NEEDS AT ONCE

20 HUSKY MEN

FOR FACTORY WORK

STEADY WORK GOOD PAY 48 HOUR WEEK
GOOD OPPORTUNITY FOR STEADY RELIABLE MEN

Apply EMPLOYMENT OFFICE

Bensonville Road, near Mannheim Road — Franklin Park, Ill.

Women and Girls

18 TO 40 YEARS — TO

WORK IN PRESS ROOM

Day or night shift. — Good pay. — Easy hours. —
Pleasant working conditions. — Steady

APPLY TO-DAY

2436 West 15th

JANITRESSES — MOPPERS

MICHIGAN AVENUE OFFICE BUILDING

Fine Working Conditions — Steady Work — Good Pay
Vacations with Pay — Short Hours
(Kindly Foreman)

LONDON GUARANTEE & ACCIDENT BUILDING

360 NORTH MICHIGAN AVENUE
See Mr. Trohan after 5 o'clock

OPERATORS

Must be experienced on
SEWING MACHINES

Good wages Steady job

PLEASANT WORKING
CONDITIONS

APPLY AT ONCE

Charles F. Clark, Inc.

1403 W. Congress

HAYMARKET 0700

EXPERIENCED

Factory Workers

WANTED

TO SET UP BOXES

Good Pay — Steady Work

Julius Marquardt Co.

4413 WEST LAKE ST.

Atomska bomba pustila
velike posledic

V bolnišnicah na Japonskem je
še mnogo ljudi, ki se zdravijo za
posledicami dveh atomskih bomb,
ki sta bile vrženi na tamošnja me-
sta. Slika zgoraj predstavlja Japono-
ko, ki je dobila v eksploziji atom-
ske bombe tako hude opekline, da
jo še vedno zdravijo, ker se rane,
kakor poročajo japonski zdravniki,
nečejo celiti.

HELP WANTED

MEN MEN

TO WORK IN

Large Meat COMMISSARY

in the following positions:

Cooler Men
Checkers
Crew Loaders
Cutters
Luggers

(Day or Night Shifts)

Hourly rates — Nights 89c
to \$1.04

Days 85c to \$1.00

Paid Vacations — Group Insurance

NATIONAL TEA CO.

310 No. Peoria Street

Secure your future with us
WE NEED AT ONCE

Polishers & Buffers

with experience on Aluminum
Castings

—High earnings for a good man—
Good opportunities for advance-
ments. — Pleasant working
conditions. Steady year round

Don't wait!
Apply immediately

Finders Manufacturing Co.
3669 S. Michigan Ave.

Laundry Workers

ALLAROUND — STEADY
HIGH PAY

Atlas Wet Wash Laundry

5436 W. Cermak Road
Lawndale 7241

Dock Workers

STEADY POSITION

Good working conditions
Good pay

— Plenty of overtime —

Associated Truck Lines
509 WEST ROOSEVELT

Good future for Ex-Servicemen

who is interested to work in a
fast growing factory — Good
working conditions
Experience not necessary

Apply in person

Electro Plating Processes
2035 W. Charleston

Sausage Maker

EXPERIENCED

STEADY WORK — OVERTIME
WORKMENS' INSURANCE

VACATION

Roberts & Oake, Inc.

UNION STOCK YARD

45th Place and Racine

GIRLS AND WOMEN

LIGHT FACTORY WORK
Steady — Good Pay
CONTINENTAL PAPER
GRADING
1623 SO. LUMBER

OPERATORS

For
SET UP PAPER BOX MACHINES
OF ALL TYPES

Permanent Jobs — Good Pay
Unusually Good Working
Conditions — 48 Hours Week

Julius Marquardt Co.
4413 WEST LAKE STREET

HELP WANTED

Bell Fibre Products Corp.

NEED

MEN — MEN

Here is an excellent
opportunity for
employment with a well
established manufacturing
company now on
civilian production

Our Reconversion is
no Problem

GOOD PAY

FREE INSURANCE

STEADY WORK

Experience not necessary

Apply at once

1111 East 83rd Street

EXPERIENCED

COOK

(Female)

NEEDED IN

WINETKA HOME

MISS DEWAR
HARRISON 3963

G-I-R-L-S

FOR

Bindery Work

— Experience not necessary —
GOOD PAY

Time-and-half after 40 Hours

BENTLEY MURRAY CO.
511 Plymouth Ct.

Attention — Printers

New, modern, daylight
shop — Union wages

— APPLY —

2827 Belden Avenue
BRUNSWICK 7707

STRAW OPERATORS

Must have experience in sewing
Saturn Straw Braid

We pay 35c a piece plus 35c for
every short row and flange

Modern, daylight factory — Best
working conditions — Top floor

Ornstein-Carroll Hats

65 E. South Water Street

MEN—Allaround office work Ex-
perienced on typewriter. — Good
wages. — 40 hours week. — Steady
work. — Call CAL. 1131

MANRING POLISHING CO.
523 W. 25th Place — Mr. Manring

MAN—Experienced in Bread and
Roll baking.—Convenient hours
and good pay.

HERBOLD BAKERY
1810 W. 99th Street
Bev. 4764

MEN—For Paper Factory. — Good
working conditions. — Steady. —
Good pay — Secure your future
with us and apply today

THE McNEILL BOOK BINDERY
635 Plymouth Court

MACHINISTS

To Repair
WOODWORKING
MACHINES
Call: Berkshire 5908

PORTER

White only —
Good hours — Excellent wages
NOVAK'S RESTAURANT
7100 Stony Island
Fairfax 9457

PAINTER

Wanted — 5-day week
Ask for Mr. PARKERT
ORRINGTON HOTEL
Evanston

HELP WANTED

WOMEN — GIRLS

We have openings for:

PACKERS WRAPPERS

in our General Manufacturing
and Bakery Departments

NO EXPERIENCE
NECESSARY

GOOD PAY

Group insurance.

Paid vacations

GOOD FUTURE

NATIONAL TEA CO.

1000 N. Crosby Street
(1000 North—060 West)

Girls and Women

We need immediately. — Secure
your future with us. —

- CHECKERS
- FOLDING
- RECEIVING
- INSPECTORS
- and
- SHIRT IRONERS

Good pay and pleasant working
conditions.

CHAMPION LAUNDRY

Bru. 5100 — 2500 Fullerton

Secure your future with a
well established Co.
with rapid expanding
Peace Time Program

We are hiring

MEN and WOMEN

— for —

General factory work

No experience necessary

Excellent working conditions

Wm. H. Welsh Co.

2241 S. Indiana Avenue

Color Cameramen

WET and DRY PLATE

\$74.00 for 40 hours

Haynes Litograph Co.

1140 East-West Highway

Silver Spring,
WASHINGTON, D. C.

Dot Etchers

\$74.00 for 40 hours

for start

Haynes Litograph Co.

1140 East-West Highway

Silver Spring,
WASHINGTON, D. C.

CELLOPHANERS. Trimmers

and machine tapers for

Lampshades. — Steady. — Good

pay. — ORAL B. WRIGHT CO.

3947 S. Drexel Blvd.

GIRLS—For allaround office

work. — Typing — Filing —

5-day week — STEADY

BREUER ELECTRIC MFG. CO.

5100 N. Ravenswood

SOFT DRINK factory WORK-

ERS. — Good working con-

ditions. — Plenty of overtime.

Hayes United Beverage Co.

809 E. 45th Street

EXPERIMENTAL WORKERS

Good pay. — Steady work.

ABT MFG. CORP.

715 N. Kedzie Ave.

OPERATORS for power ma-

chine — to work on Mens Cap.

Steady work. — Good working

conditions.

EASTERN CAP CO.

330 S. Franklin — Wabash 1933

T-A-I-L-O-R

Fine Custom Coats

Good Pay — — Steady work

JOHN HARPER & CO.
222 West Monroe St.

HELP WANTED

MEN AND WOMEN

STEADY JOBS — WELL PAID EMPLOYMENT
MEN NEEDED AS:

MILLWRIGHTS — ROUGH CARPENTERS
MAINTENANCE MECHANICS — PUNCH PRESS
OPERATORS and HELPERS — SEMI-SKILLED and
UNSKILLED LABORERS

WOMEN NEEDED AS:

TYPISTS — SECRETARIES — STENOGRAPHERS
(Excellent Transportation)

(Adjacent to I. C. SUBURBAN line, State Street Car, Halsted
Street and South Suburban Line)

INGERSOL STEEL & DISC. CO.

(DIV. BORG-WARNER)

1000 WEST 120TH STREET

We Need

MEN and BOYS

For Pressroom Work

— ALSO —

General Factory Work in Engraving Department
and Other Departments

Time and half over 40 hours. — Day and night shift. — Good
Wages. — Good working conditions. — Permanent work

— Apply —

2436 West 15th

GIRLS AND WOMEN

WANTED.

TO MARK LINING

PERMANENT WORK — GOOD PAY

J. P. SMITH SHOE CO.

671 NORTH SANGAMON STREET

QUARRY WORKERS

MINIMUM RATE 82c HOUR

No experience necessary

Plenty of over time

Vacation with pay

STEARNS LIME and STONE CO.

957 West 27th St.

PEACE TIME SECURITY

We are hiring

POLISHERS and BUFFERS

Permanent position with reliable
firm. Top wages, time and half for
overtime

Good transportation

BERTEAU LOWELL PLATING WORKS

2320 WEST FULLERTON

MEN — MEN

METAL SPINNER

Excellent opportunity. Good salary
48 hours to 52 hours per week, plus
time and half over 40 hours

Good working conditions for
experienced metal spinner

MAJOR EQUIPMENT CO.

4603 WEST FULLERTON

Spaulding 7600

OPERATORS — WOMAN

on single needle machine and

MEN FOR CUTTING

and lasting — Steady — Good

wages — Apply

ALLAN SHOE MFG. CO.

611 W. Division St., Chicago

We have Immediate New For

F-I-N-I-S-H-E-R-S

Also allaround hand workers. Ex-
perienced on fine custom coats. —

Permanent. Good salary. Future
opportunities. Apply at once

L. SPENCER & CO.

320 S. Franklin — Wab. 4188

FACTORY OPERATORS

85c average piece work earnings;

64c learning rate.

Wide variety, light, pleasant job.

EDWIN I. GUTHMAN & CO.

15 South Throop

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Ustanovitev zavarovalnega zavoda Slovenije

Majhen narod kot smo Slovenci je bil pred vojno vedno izkoriščan po tujcih na vse mogoče načine. Tujci so imeli naj-lpše vinogradniške vrhe v Slovenskih gorah, tujci so sedeli v upravnih odborih naših industrijskih podjetij in tujci so se šopirili po naših letoviških vilah.

Tujci so izkoristili znoj našega človeka in odnašali naše narodno bogastvo v tujino.

Tudi zavarovalništvo ni bil majhen kanal, po katerem se je odtekalo naše premoženje v tujino. Pred vojno je delovalo v Jugoslaviji 23 zavarovalnic, od katerih jih je imelo v Sloveniji dovoljenje za poslovanje 16. Med temi je bila res domača samo Vzajemna zavarovalnica, ki je v svoje poslovanje zajela množice slovenskega ljudstva in se radi tega razvila v samo slovensko zavarovalnico. Svoje delovanje in poslovne zveze pa je vodstvo Vzajemne zavarovalnice v zadnjih letih usmerilo popolnoma v svoje strankarske vode. Med okupacijo je vodstvo Vzajemne zavarovalnice spremenilo svojo organizacijsko mrežo in jo usmerjalo v pravi organizacijski steber belogardizma in poznejšega domobranstva. Z osvoboditvijo je velika večina uradništva Vzajemne zavarovalnice pobegnila in tudi velik del upravnega odbora je odšel z okupatorji. Ta eminentni domači zavod je ostal skoraj brez pravega vodstva in njegov upravni odbor ni bil niti več sklepčen.

Ostala pa je ogromna večina slovenskih zavarovalcev, približno 150 tisoč. Na pritisk teh zavarovalcev je bil sporazumno z Narodno vlado sklican občni zbor, ki je temeljito spremenil upravo zavoda. Občni zbor je v juliju spremenil tudi pravila. Najvažnejša sprememba v pravilih je ta, da bo odslej imenovala Narodna vlada federalne Slovenije v upravni odbor zavoda 10 članov, in sicer jih pred-

laga finančni minister. Ostalih 9 članov pa se izvoli na vsakoletnem občnem zboru. S tem je občni zbor izročil kontrolo nad zavodom slovenski narodni vladi. To dejstvo nam nudi popolno jamstvo, da se bodo vsi rezervni denarni skladi, katere mora imeti vsaka zavarovalnica, porabljali res v obče koristne, splošno narodne namene.

Finančni minister Slovenije je imenoval v upravni odbor predstavnike ministrstva za finance, za industrijo in rudarstvo, za socialno politiko in za iniciativni združni odbor Slovenije. Občni zbor pa je izvolil kandidate, kateri so večinoma aktivno delovali v osvobodilnem gibanju. Sestava upravnega odbora, v katerem so zastopani predstavniki vseh panog naše gospodarstva, nam kaže, kako veliko važnost polaga Narodna vlada na naše zavarovalništvo. Nov duh, ki je zavel na občnem zboru, se kaže tudi v spremembi pravil. Občni zbor je sklenil, da se zavarovalnica imenuje Zavarovalni zavod Slovenije.

Zavarovalni zavod Slovenije prevzema vsa aktiva in pasiva bivše Vzajemne zavarovalnice. Ustanovitev Zavarovalnega zavoda Slovenije predstavlja izredno važno pridobitev narodno osvobodilne borbe. Z ustanovitvijo Zavarovalnega zavoda Slovenije imamo vsi Slovenci možnost, da se zavarujejo res pri domačem podjetju in imamo pri tem absolutno jamstvo, da se bo nabrani denar uporabljal v splošno korist slovenskega naroda.

Zavarovalni zavod Slovenije namerava urediti naše zavarovalništvo, katerega nam je okupator zapustil v popolnem razsuhu. Ureditev zavarovalništva bo izvedena z vsjo skrbjo in so za to v Zavarovalnem zavodu Slovenije velike priprave. Upamo, da bo Zavarovalni zavod Slovenije stopil v kratkem v javnost in pričel z obnavljanjem vsega za-

V ARGENTINI traja že dolgo silovit politični boj. Najlažja osebnost v njemu je bil še vse doslej član vlade Peron, čeprav ji ni načeljeval, a je vseeno diktator. Dogodila se je običajna vojaška revolucija, ga vrgla, drugi oficirji so ga spravili nazaj, toda s pomočjo generalne stavke, kar je postavilo argentinsko delavstvo v zelo slabo luč. Potem so bile objuljene predsedniške volitve in gorje je slika iz kampanje, ko sipljejo iz oken v Buenos Aires letake proti Peronu. Njegov odgovor na to je bil, da je v argentinskem glavnem mestu toliko demokracije kakor v New Yorku, kajti nikjer v Zed. državah je ni več. (In tudi nikjer toliko korumpirana.)

varovalstva, zlasti pa še požarnega.

Drugi 15 zavarovalnih družb, ki so poslovale v Sloveniji, so po osvoboditvi odnesle šila in kopita. Kot tujcem, ki so sodelovali z okupatorji in ga finančno podpirali v njihovi borbi proti osvobodilni fronti, torej proti slovenskemu narodu, je bilo njihovo premoženje od Narodne vlade Slovenije zaplenjeno. Zavarovalni zavod Slovenije torej ostane edina zavarovalnica v Sloveniji. Koliko do-

Rusija se odločila; da bo šla po svojih potih

Očitno je, da se sedanje svetovno vretje obrača največ proti Rusiji. Donald Bell, ki piše za časniško agencijo ONA, pravi:

Trajalo bo nekaj časa predno bomo prevabili govor komisarja Molotova o zunanji politiki. Prvo, kar je presenetljivo, je to, da je govoril Molotov in ne Stalin. Toda iz govora samega izhaja, da Stalin nikakor nima namena umakniti se v ozadje, in da je slej kot prej duševni vodja Rusije in odločilna osebnost v njeni zunanji politiki.

Druga značilna poteza je ta, da se je začela proslava ruske revolucije z govorom o zunanji politiki. Iz tega sledi, da so zadeve zunanje politike danes v Sovjetski Rusiji na prvem mestu.

Redko se pripeti, da dobi ruski narod tako podrobne podatke o sovjetski zunanji politiki. To je zato, ker je bil govor namenjen v prvi vrsti zunanjemu svetu — najbolj pač Washingtonu. Molotov je odgovarjal predsedniku Trumanu na njegov govor o priliki obletnice mornarice.

Predsednik Truman je bil prvi, ki je poskusil obnoviti odnose pretrgane na londonski konferenci, ko je poslal svojega ambasadorja h Stalinu. Trumanov govor je bil tudi v celoti prioben v ruskem časopisu. Ruski prvaki bi bili mogli odgovoriti preko svojih diplomatov, a so raje stopili v javnost.

Molotov se ni lotil razprave o načelih, katera je objavil predsednik Truman. Bil je mnogo bolj stvaren in se podal bolj v podrobnosti — govoril je o atomski bombi in o denacificaciji Evrope, o nemških reparacijah in pokrajinskih blokadi držav, o oboroževanju in o razdelitvi veleposestev v Evropi, o tem, kako Rusi razumevajo pojem demokracije. Dotaknil se je predmetov kot svoboda časopisja, antisemitizma, kontrolna komisija za Japonsko, razmerje velikih treh in bodočnost organizacije zedinjenih narodov.

Največ odobravanja je doživel ruski državnik, ko je dejal, da bo prišel čas, ko bo Rusija imela atomsko energijo in še mnogo drugega. Toda zopet, Molotov tega ni rekel v onem delu govora, v katerem je razpravljal o oboroževanju in poudarjal, da nobena tehnična tajnost

ni bila za Rusijo skrivnost. V današnjem času ne more več ostati prikrita, ali posest ene same države ali skupine držav. To zadržilo je prišlo šele pozneje, v njegovem govoru, tam kjer je razpravljal o tehničnem napredku in raziskavanju v svrhu miru. Zelo pazljivo se je torej izognil vtisu, ki bi mogel sicer nastati, da namerava Rusija proizvajati in vporabljati atomske bombe. Nikjer ni zahteval, da naj Zed. države dele z Rusijo svoje skrivnosti glede atomske energije. Dejal je le, da si jih bo Rusija sama tudi preskrbela.

V bistvu je torej Molotov rekel predsedniku Trumanu naslednje: Vaša politika ni realistična. Mesto da govorite o atomski energiji, dajte, da se pomnimo nekoliko o vprašanju razoroževanja. Ko je govoril o balkanskih problemih, je izpustil najmočnejši argument, ki mu je bil na razpolago, namreč, popolna svoboda volitev, ki so se vršile na Madžarskem. Dejal je, da je razdelitev veleposestev star problem v Evropi in da Sovjetska unija ni odgovorna za levičarsko smer v teh deželah. Poudaril je, da obljuba krimske deklaracije, da bodo izbrisani tudi zadnji sledovi nacizma in fašizma, ni izpolnjena. "V nekaterih deželah še vedno velja načelo, da naj svoboda govora in časopisja pomeni, da prodanim lakejem fašizma ni treba nobene kamuflaže za njihovo propagando..." je dejal.

Molotov je tudi naglašal, da program za reparacije, glede katerega so se bili sporazumeli veliki trije v Potsdamu, še vedno ni v izvedbi, navzlic velikanskim potrebam Rusije, ki mora nadomestiti, kar so Nemci odnesli iz dežele. To je bil tudi Molotov odgovor Trumanu na izjave glede vrednosti mednarodnih sporazumov.

Ko je Molotov govoril o zadnji zahodnega bloka, katerega smatra za odkrito grožnjo proti Sovjetski uniji, so bile njegove besede naslovljene Britaniji in Franciji, ne pa Ameriki. Ne da bi omenil besedo 'vzhodni blok', Molotov zanika, da bi bila Rusija zgradila svoj lastni blok na vzhodu. On zahteva, da prevzamejo veliki trije odgovornost za svetovni mir, ter da se poslužujejo kot orodja pri tem organizacije zedinjenih narodov. Tu svari sovjetski prvak pred tem, da bi postala organizacija zedi-

njenih narodov, orodje ene ali dveh sil, kot je očitno spomin na londonsko konferenco, kjer je imel vedno 4. glasove proti sebi in Sovjetski uniji.

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)
dan, pa na božič in na četrtega julija. In na veliko noč.

V Varšavi so obdržali vse-slovenski delavski kongres. To je v soglasju s sedanjo politiko sovjetske politične sfere. Povabil si nanj tudi zastopnike angleškega in francoskega delavstva, ki pa so se opravičili, da vsled silno nerodnih prometnih zvez niso mogli priti. Nekateri so to tolmačili tako kakor da sploh niso hoteli tja. Pa res niso mogli ob času.

Slovensko delavstvo je bilo najboljši vir za graditev bogastev po čimnižji ceni. Kupil si Bolgarom kje na ameriškem zapadno ovac; pa so ugobnili življenski standard domačinov. Tako bi se lahko naštevalo od konca do kraja od Elyja v Minn., pa do Seattle in še kdo ve kam. A sedaj, ko to slovensko delavstvo pod moskovsko iniciativo manifestira na svojo roko proti staremu načinu izrabljanja — to je pa smrtne greh, recimo, proti demokraciji. A v resnici proti kapitalizmu, ki demokracijo po svoje razume in jo izvaja v vsaki deželi, kjer ima moč, po načelih svojih osebnih koristi.

Panslavizem, kar se v Proletarcu poudarja od kar izhaja, ni bil še nikdar naš ideal. In še veliko manj pa se je nanj zidala boljševiška revolucija oktobra 1917. "Proč s šovinizmi, naj živi mednarodnost!" Peli so Internacionalo in Zinoviev, Dimitrov, Radek in drugi so grmeli zanjo. Pa ni šlo. In tako se je v Moskvi kmalu po nemškem napadu nanjo ustanovilo vseslovenski svet, ki ji je več koristil v borbi proti Nemčiji, kot pa vsi Zinovievi vseh vrst. In Zinovievi — pomnite — niso bili samo v komentari!

Razdeljevanje dežel v sedanjih tekmi velesil med angleško in takozvano vseslovensko orientacijo ne bo moglo prinesiti nič drugega kot tretjo svetovno vojno in pa, po versko rečeno, "bog z nami in lahko noč!"

Vzrok razprtij med Sovjetsko unijo in zapadnimi silami kajpada ni vprašanje, ali imaa, ali nimaš pravico svobodno glasovati, pač pa le to, da se tu krešjo duhovni onih, ki hočejo tisto, ki smatrajo, kar ima bogataš, poddržaviti brez odškodnine, in med onimi, ki smatrajo, da je to negiranje demokracije, torej zavrnjenje kapitalizma.

Škofovsko pismo parazitov, ki so udobno živeli na Hrvaškem, v Sloveniji, v Bosni, pa v Dalmaciji ali kjer že tam okrog, tudi n. pr. nadškof Margotti v Gorici, ki je bil ob enem vseskozi poleg nadškofa tudi nadfašist, ni delovalo. V Proletarcu smo dosledno pobijali — ne vero — ampak tiste, ki vero zlorabljajo. Naj to dela socialist, komunist ali nadškof, zločin je zmerom storjen nad narodom. To se pravi, nad maso, ki živi iz dneva v dan in ki je tako šibko vzgojena, da nič ne ve, kaj počenjajo z njo, razen da je čestokrat lačna, izrabljana, pretepena v stavkah in v uporih, in pa da se le vanjo svinčenke vsipljejo. N. pr. sedaj v Indokini, na Javi — o, pa še marsikje! Nimaš pravice boriti se proti gladi, kajti s tem se tepeš s privilegiji, ki imajo strojnice, topove, sodišča, ječe in sploh vse, kar naj jim služi, da ostaneš na dnu, pa oni na vrhu.

Na Grškem je spet nastala "nova" vlada. A naj bo še tako nova, vsaka je podložna vnanji politiki Velike Britanije. Ker ne more ne ena ne druga skozi probleme lakote, skozi razna druga vprašanja, in ne si dobiti zupanja množic, odstopi in imenovan je kdo drugi pod ornatom patriarha, ali kar že je, za novega načelnika vlade. Laski je rekel Bevinu, da naj kaj ukrene, dokler ne bo prepozno. Podpirati reakcionarje in kandidate za kralje je trapasto celo na Grškem.

Vstopimo v vojno tako, da bo to vsem v dokaz, da je mir naša edina želja. — Cicero.

Ako vam je naročnina potekla, prosimo, obnovite jo čimprej.

O zvišanju mezd in plač in njihovem pomenu za Ameriko

Napisal Philip Murray, predsednik CIO

Vsi tujerodni Amerikanci so kot sestavni del Amerike osebnovdeleženi v srditih razpravah glede vprašanja zvišanja mezd in plač za ameriške delavce.

Večina Amerikancev si z delom služi svoj kruh. Ker vsak-ter izmed njih zasluži in potroši, vpliva tudi na življenje drugih Amerikancev. Nikdo ne more zanikavati te gospodarske strani našega življenja.

CIO, ki zahteva zvišanje osnovnih mezd in plač v svrhu izravnave tega, kar je zmaga odtegnila delavcem od njihovega zaslužka, se bori za mero, ki ne bo koristna le delavstvu, temveč vsem Amerikancem in celo tudi drugim narodom.

Oglejmo si položaj. Po zmagi je bilo zmanjšano število delav- nih in ur in to je zelo znižalo za- služek. Delavec, na primer, ki je v vojni delal 48 ur, je prejemal pod unijskim kontraktom plačo za 52 ur dela, ker je preje- mal za čezurno delo plačo in pol. Danes pa so skoro v vseh industrijah zopet uvedli 40-urni teden z navadno mezdno. To pa pomeni, da ostane delavcu po odtegljajih komaj tretjina tega, kar je imel tekom vojne.

Navzlic znižanju zaslužka pa draginja po zmagi ni ponehala. Še vedno je skoro za 50% večja kot leta 1941. Bati se je, da bodo cene v doglednem času še poskočile, tako da bo še težavnejše izravnavati račune vsake posamezne rodbine.

Ako ne pride do izravnave tega odtegljaja od zaslužka, bo kupna moč našega naroda močno padla — izgubo cenijo na nič manj kot 35.000 milijonov dolarjev za prihodnje leto. Opa- danje kupne sile delavcev in njihovih rodbin bi pomenilo, da bodo kupovali manj živeža, ob- leke, hiš in drugih potreb življenja. Posledica bo, da bodo to- varnarji prodali manj svojih proizvodov, farmerji manj svojih pridelkov, profesionalni strokovnjaki pa manj svojega dela. Najdaljna posledica bi bila nova depresija, še mnogo hujsa od našega siromaštva leta 1930, silno trpljenje ameriškega naroda in morda splošni gospodarski polom Amerike.

To je stališče ameriških delavcev, ki po svojih unijah za- htevajo, da njihov zaslužek ne sme biti zmanjšan. A kaj je stališče delodajalcev, ki odklanja- jo vsako razpravo te pametne in gospodarsko zdrave zahteve? Glasom podatkov federalne vlade niso bile korporacije še nikdar tako trdne kot so zdaj. Industrija je v teku vojne svoj zaslužek popetorila. Po odbitku davkov je skupna vsota zdaj \$64 milijonov. Toda industrija razpolaga poleg teh priznanih dobičkov še z ogromno rezervno, ki iznosi nadaljnih \$15 bilijonov s potencialno rezervno \$25 bilijonov, katere bi mogla za- htevat v povračilo iz davkov za prevelike dobičke. Vladni stro-

kovnjaki cenijo, da bodo dobi- čki v letih 1945-46 celo še pra- segali dobičke tekom vojne.

Nadaljna poročila iz vladnih virov povedo, posebno ona, ka- tera je pripravil urad za vojno mobilizacijo in rekonverzijo, da bi mogla industrija ugoditi za- htevam zvišanja plač v izmeri 24%, ne da bi znižala svoj do- biček. Predsednik Truman je nedavno izjavil, da so takojšnji koraki zvišanja plač mogoči, ter da velja to storiti. Industrija temu ne oporeka resno, ker teh dejstev ni mogoče prikriti. Dej- stva so trmasta, je trdil Lincoln CIO in unije podružnice zagovarjajo izravnavo zmanjšanja dohodkov pri delodajalcih, pri vladni in pri javnosti. CIO veru- je, da bodo obronamerni mo- škini in žene, člani organiziranega delavstva ali ne, uvideli, da je zahteva resnega zvišanja osnov- nih mezd upravičena, čim se jim pomen teh dejstev raztolmači in bo ozadje tega vprašanja po- stalo splošno znano.

Reakcija v Italiji za obnovitev "močne vlade"

(Nadaljevanje s 1. strani.)

magati strankam, kakršne so proti sedanjemu redu.

Velik problem vlade glede prihodnjih volitev je kje dobiti papir za tiskanje glasovnic, ki jih bo treba kakih 26 milijonov. V Italiji papirja manjka kot v malokateri deželi.

Dinastija na trdnjem

Tudi dinastija je pridobila z odlaganjem volitev ter z vladni- mi krizami, ker se je njena avto- riteta v teh okoliščinah večala. Ko so bile nemške čete izrivane iz Italije, je bila zahteva ljud- stva za takojšen odstop dinasti- je tolikšna, da je do spremembe moralo priti. A Churchill in An- gleži sploh zahtevajo za odpravo dinastije niso bili naklonjeni in stvar so rešili tako, da je kralj Viktor Emanuel še kralj, toda kraljevske posle vrši njegov sin prestolonaslednik Umberto.

Mnenje vnanjih opazovalcev v Italiji je, da srd ljudstva proti njima ni več tolikšen kakor je bil, čeprav sta sodelovala z Mus- solinijem na celi črti in spadata pravzaprav med vojne zločince, ne na tron.

Vatikan aktiven

Naravno, da je v tem vretju v Italiji Vatikan zelo buden, kajti nihče se ne boji levece bolj kakor on. In po pravici. Cerkev se boji za privilegije, ki jih ima v državi, za svoj vpliv in politi- čno moč.

Italijo čakajo težke skrbi, in kaj lahko se dogode veliki ne- miri, če ne celo civilna vojna in še marsikaka kriza, predno bo na razvalinah Mussolinijeve dedščine mogoče zgraditi poli- tično in socialno demokratično državo.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV (IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četr let; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago 23, Illinois

Samo pokličite RANDolph 1200 in omenite koliko električnih žarnic potrebujete!

Svetloba se zdaj spet poljubno rabi! Da, vi lahko zamenjate izgorele žarnice za nove. Vseposod jih zdaj lahko nastavite. Zamenjate lahko tudi one, ki niso pravilne, kakor tudi svetilno opremo. Kajti zdaj so žarnice spet blizu vašega telefona.

Vsa postrežba, in zamenjane žarnice, ki so označene s "Property of C. E. Co." ali pa "Renewal Service", so proste.

Preskrbite svojim otrokom dovolj svetlobe pri izdelovanju njihovih šolskih nalog ob večerih. Naj nihče v družini ne napenja svojih oči radi slabe razsvetljave. Preglejte vse žarnice takoj in pokličite RANDolph 1200 in mi vam bomo poslali nove za izgorele.

COMMONWEALTH EDISON
COMPANY

DON'T LET THE BOYS DOWN

The above heading is not written as a prelude to an appeal to buy "victory bonds." What we are thinking about right now is the series of wars that are spreading and threatening to spread all over the world. While the "big show" was in progress in Europe and Asia we voiced our opinion several times to the effect that "this war is going to last much longer than duration." Well, look at the mess the world's in and judge for yourself whether or not we were correct.

In China there is a war between "nationalists" under a dictator and Communists who are equally the subjects of a dictator. And in Indonesia we find British troops shooting the hell out of very hellish natives who insist upon having complete control of the country they live in.

What has all that to do with "letting the boys down?" Well, the answer is that the "boys" who did the fighting and dying on the battlefield, as well as the boys and girls who worked and sacrificed at home, were told that they were fighting for democracy and for a rather indefinite number of freedoms. And those who took all that seriously and trustfully must certainly feel very much let down when they look at the results of victory.

Perhaps we're wrong, of course. Perhaps the "boys" don't know yet that back of the war in China is a struggle to determine which of the two major allies in the recent world war will determine the future of Asia. Perhaps they don't know that the reason why it is dangerous for Indonesians to be free has something to do with Dutch and English investments which give people in other parts of the world the power to exploit brown people as completely as Hitler exploited slave laborers while he was the boss of Central Europe.

But if the "boys" ever find those things out—and still remember the things they fought for—they're going to feel very much let down indeed. Especially will they feel let down if, in the natural course of capitalist expansion, their own native exploiters succeed in developing an economic empire with the aid of cheap Asiatic workers whose products will bring unemployment to American workers. Just as Henry Ford and others developed industries in foreign lands while millions of Americans were jobless.

No, Socialists don't feel let down when they see the nations of the world jockeying for special privilege to rule and rob weaker peoples. Socialists never expected anything else. They know that the capitalist system can't exist when humanity is truly free and when the strong cease to plunder the weak at home and abroad. That's why they're Socialists.

—Reading Labor Advocate

The Bishops on Russia

The major present tasks of political and moral peacemakers in this country are to help bridge the way to understanding between Russia and the West; to counteract the bitter suspicions which have circled the world, including Russia, during America's attempted monopoly of atomic energy; and to convince all countries that America labors for extension of political, spiritual and economic freedom everywhere.

In the face of those necessities, the Catholic bishops of the United States have issued a declaration which amounts to a one-sided denunciation of Russia.

They present entirely too simple a case in denouncing the return of the Baltic States to Russia. That holds true in other particulars cited. It is not, however, the fact that Russia is criticized which creates alarm. We certainly share, for example, the bishops' hope for more democracy in Eastern Europe. But the attack on Russian "unilateralism" there is accompanied by no reference to American unilateralism in Japan; while Russian policy in Asia is called an "enigma," nothing is said of American armed intervention on the side of the Chungking dictatorship; while Russia is said to attach "distorted meanings" to democracy, there are no allusions to actions of the imperial powers in the Netherlands East Indies and French Indo-China. The main criticism of Washington would seem to be against efforts to compromise with Russia.

The bishops, of course, want peace. They urge broad and estimable goals of world justice. They rightly warn against vengeance toward the vanquished. They preach genuine Christian charity in American relief to hungry Europe. They urge collaboration with "all our allies," which include Russia, in making a good peace. But the declaration will not have that desired effect. It is to be hoped that further statements will make it far clearer that a cordon sanitaire against the Soviet Union is not the bishops' desire. It must not be America's policy.

—The Chicago Sun

INDUSTRY'S DREAM WORLD

By Susan Alexander
The bright, glittering postwar world of abundance for all—celebrated in countless ads and after-dinner speeches—has been roughly shoved aside, while industry reaches for its gun and shows labor what it really has in store for the workers... if it can get away with it.

A job, better housing, enough money to buy food and clothing and pay the rent and maybe buy that new iron or radio or washing machine you've read about in the slick magazines? All of that's been crossed off industry's postwar plan.

Instead the workers are bluntly told that the right to work is nonsense, that if they want a measly wage increase they'll have to work longer hours and give up overtime after 40 hours, that decent homes will be available only for those who can afford fabulous rents, that prices are going to go up and if the employer can make a profit by limiting production, then he'll trim his plans, lay off workers—and the national welfare be damned.

Industry is already working full blast at its back-to-poverty plan, which is aimed at smashing the powerful labor movement in this country. Facts on industry's sit-down strike against collective bargaining and full employment were told to the press recently by a group of labor leaders. Answering the question of whether industry can afford wage increases, they pointed to a government report which showed that industry could provide an average pay increase of 24% and still have profits double what it had before the war.

But industry can also afford to slow down or halt production in a war of attrition against the

unions because its profits have been guaranteed by the government.

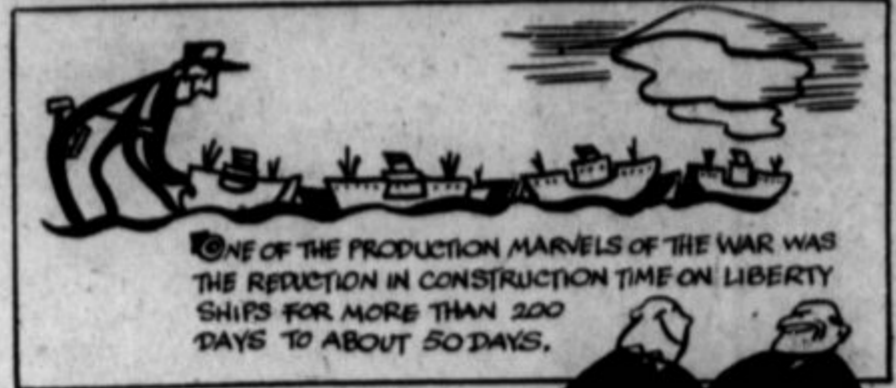
Although corporate profits after taxes more than doubled between 1939 and 1944 and another \$26 billion has been retained as undistributed profits, Congress has guaranteed corporations carry-back credits amounting to another \$30 billion for tax refunds should postwar profits fall below 1936-39 levels. This means that some industries can shut down and spend two years fighting unions and still make profits.

Some industries are holding down production in an attempt to blackmail OPA into letting them raise their prices. For example, only 500,000 radios will be on the market by Christmas, although industry is capable of producing 3,500,000. Manufacturers of other items, such as refrigerators, autos, furniture and housing, are also willing to clamp down on production until they can squeeze out the maximum profits.

The future face of America is at stake in the present struggle between industry and labor: the battle for higher wages and full production is, in its way, as crucial as was the battle of Bataan.

King of Buffalo
Years ago James I. King of Buffalo registered at a hotel in the Balkans. Soon the place was surrounded by a cheering mob. Mr. King went out on the balcony and discovered he was the object of the ovation. He summoned the manager. Bowing low, the hotel man inquired: "Sir, are you not a great monarch?"
"Certainly not!" replied King. "What made you think that?"
The manager produced the hotel register and inquired: "Did you not sign yourself: James I. King of Buffalo, N. Y.?"

THE MARCH OF LABOR

TEACHERS IN OKLAHOMA CITY WERE REQUIRED TO SIGN "YELLOW DOG" CONTRACTS AS A CONDITION OF EMPLOYMENT—TO PREVENT THEIR JOINING A UNION.

MORE THAN HALF OF ALL ENGLISH FAMILIES ARE MEMBERS OF CO-OPS.

THE UNION LABEL TELLS YOU THAT THE PRODUCT HAS BEEN MADE BY GOOD CRAFTSMEN UNDER DECENT WORKING CONDITIONS. BE SURE THE HAT YOU BUY IS UNION-MADE! LOOK FOR THIS UNION LABEL!

BROOKINGS BREAKS LOOSE AGAIN

Institution, Posing as an "Impartial" Fact Finder, Once More Seeks To Play the Employers' Game

It is difficult to be patient with propaganda agencies like the Brookings Institution, which occupies an impressive building within a block of the White House. It is always advertised as "privately endowed," and, therefore, of course, "impartial." But the institution is never "impartial." It is always on the side of the employer when the controversy is with a labor union, and it is always championing Big Business when the people are seeking reforms.

Probably when Robert Somers Brookings founded the institution he hoped it would be "impartial." But Mr. Brookings has been gathered to his fathers and the men who now conduct the enterprise are about as reactionary a group as can be found in Washington.

These observations are prompted by the latest publication to come from the institution. It is written by a Doctor Harold W. Metz, who was once economic adviser to the Republican National Committee.

Labored through a fat volume, Metz undertakes to prove that labor was unduly "favored" during this World War. The exact opposite happens to be the fact.

True, when the war started we were told that a new crop of millionaires would not result from government expenditures. Unfortunately, that promise has not been kept.

Instead, the profits of business have been so fantastic that several great industries could close down for years and continue to pay their stockholders the usual dividends. Where is the working man who could do anything like that—however high his pay may have been during the war?

The Miner's Life!

The expected death of 1,100 coal miners before December 31, 1945, in the production of approximately 590,000,000 tons of coal is much too high a price to pay for coal mining.

It is high time something is done to cut down this tremendous loss of life in an industry which is still too far behind the national safety parade.

Little does the public realize that for every 610,000 tons of coal produced for the heating of homes and buildings and for industry, that some miner paid with his life—leaving behind in most instances, a widow and children.

This criminal loss of life must stop!

—The Progressive Miner

TIME AND HIS FORELOCK

In the amazement over the atomic bomb, America and the world, no doubt, have overlooked the possibilities of atomic energy, and nobody but Gifford Pinchot, former governor of Pennsylvania and a big figure in T. R. days, seems to have thought of guarding the rights of the people in this connection.

When atomic power is applied to the everyday life of mankind, as we hope it will be, there will be those who wish to control it for it will take the place of a lot of power and other controls in many ways that will affect this nation and the world.

Some may say that Mr. Pinchot is borrowing trouble, worrying over nothing, seeing evil before evil exists. All well and good. But there is no denying that nothing that has revolutionized the affairs of men wherein a profit existed, but that greedy interests, who some will politely and perhaps admiringly call "foresighted," were found waiting and with plans to hold it for their own profit and permit people, only thru paying tribute, to enjoy. There is no reason to believe that atomic power will be an exception. Patents will be produced to harness it, and such secrets will not be revealed except for a price and well protected.

In a letter to newspapers throughout the nation, Mr. Pinchot says in part:

"A monopoly of that power would make the worst monopolies we have now seem like public benefactors in comparison. Such a monopoly would hold the whip hand in banking and manufacturing; in producing and marketing; in housing and lighting; in transportation, telegraph and telephone; in the press and the radio; and in politics and government. A monopoly of the greatest power in the world would mean the end of free enterprise, the end of liberty.

"As the greatest and most dangerous of all weapons of war, atomic power in America is now, and must continue to be, completely controlled thru our government by us, the people of the United States.

"There is no time to waste. We must take, and take now, every step that will help to keep the greatest mechanical blessing of all time permanently in the hands of the people, for the good of the people. This is a great human question, and not merely a question of dollars and cents."

Mr. Pinchot may be early, but better that the people should be early rather than late.

—The Duluth News Tribune

VERY FRANK

Sign in a country restaurant: "If our steak is too tough for you, get out; this is no place for weaklings."

No man, properly occupied at his work, was ever miserable.

IN THE WIND

From THE NATION

Mayflower descendants take note: "Equality is the arch-foe of liberty. Equality cuts down the peak and summit of ambition to the valley of the commonplace," Sidney Samuels, Fort Worth attorney, told the Waco, Texas, Junior Chamber of Commerce on November 1. The Waco News-Tribune reported his address thus: "Asserting that not only the governments of Europe but also our own government are endeavoring to proclaim the unworkable hypothesis that all men are created equal, Samuels told the Jaycees that in adopting this doctrine the governments are trying to drag genius to the masses. 'This doctrine is none other than the doctrine of socialism,' he said. Tracing the history of socialism, Samuels said that it had its roots in the establishment of the Plymouth colony in America."

Economics: "California olive-crop pressure groups," said the Wall Street Journal of November 5, "have both barrels trained on the OPA for more immediate relief. They're aiming for at least a 10 per cent increase in wholesale prices, which would shoot retail prices up about 20 to 25 per cent. One packer frankly admits the situation has its funny side. 'Here on one side,' he said, 'we're trying to convince the OPA that olives are specialty luxury items, and a price increase wouldn't raise the cost of living or affect many people. But then we turn around to persuade the public that olives are a necessity everyday food item and not just an extra luxury or a decorative relish.'"

Heresy: W. H. Gerhauser, president of the American Ship Building Company told a recent meeting of the American Merchant Marine Conference in New York that government shipbuilding should supplement private work in peace time, in order to keep the private yards going.

Society Note: White and Negro guests were entertained together for the first time at a reception by the Third District Democratic Women's Club of Louisville, Kentucky, on October 31. The reception was for the victorious candidates in the Democratic primaries of August. "This departure from custom," said the Courier-Journal, "is due to the candidacy of W. W. Beckert, Negro, who is running for alderman."

White Man's Burden: We have just received a copy of an official bulletin signed by Colonel Harry F. Cunningham, assistant chief of staff, Fifth Air Force, dated August 15. "We, the conquerors," it says, "have the obligation to impress our superiority upon the conquered enemy. The enemy is an Oriental.

Such a demonstration of superiority requires that the shirtless legions which have driven forward from Moresby to Okinawa must now find their shirts and wear them. The Pacific Ocean must remain, what it now is, an American lake, just as American and just as purely and singly American as— for example—Cayuga Lake in New York, Cass Lake in Minnesota, Great Salt Lake in Utah."

SPEAKING OF DICTATORSHIPS!

General Motors is one of the largest corporations in America, and that means in the world. It is engaged in an acrimonious controversy with its employees which may culminate in a strike, paralyzing a large sector of the automobile industry.

The dispute is about wages. General Motors says it can't pay the increase demanded by the union, and the union retorts, "Give us a look at your books."

General Motors' reply, as voiced by one of its vice presidents, Harry W. Anderson, is truly extraordinary: "Under no circumstances will General Motors open its books to the union. We don't even open our books to our stockholders."

Now the stockholders own General Motors and Vice President Anderson is just their hired man, but Mr. Anderson tells the world that even the owners of General Motors will not be permitted to look at those sacred records.

So far as we have seen, not a single daily newspaper has uttered a word of criticism of Mr. Anderson's statement.

Pride is the master sin of the devil.—E. H. Chapin.

BLIND, DEAF AND DUMB?

Don't let the big-bellied beggars kid you. They are not so blind, so deaf and so dumb as they seem to be. They just couldn't be.

With silk hats outstretched, the biggest corporations are pleading piteously for lower wages, higher prices and unlimited profits. They'll take anything—the widow's mite, the worker's paycheck, the jobless man's dole, the housewife's savings, and even the contents of the children's piggy-bank.

They just have to, you see, according to them. It's mighty tough to sit on 52 billion dollars of war profits (after taxes) and 99 billion dollars of current assets.

They need some incentive, they say, to get up and get busy on the production the country is waiting for—and they need it to the tune of billions and billions more profits.

And where can all these extra excess profits come from but from a generous and long-suffering public—from the worker's wages, from the farmer's income, from the veteran's mustering-out pay, from the merchant's cash register?

Are they as blind, as deaf and as dumb as their beggar's sign would indicate? Let's see.

Are they blind to the country's plight? Heck, no. They see the layoffs, the unemployment and the other dislocations of reconversion, the reduced take-home pay, the crying need for consumers' goods of all kinds.

They're taking advantage of them to whip labor and the public into submission to lower living standards and higher prices.

Are they deaf to argument? Can't they hear the unions' demands for adequate wage increases? Don't they know that, allowing for productivity increases, a 38 per cent increase in the present \$22 billion wage bill is possible, without price increases and still keeping profits after taxes at twice the prewar level?

They're just playing deaf—waiting to see how loudly labor will holler, and how strongly the organized workers are to enforce their demands.

Are they dumb? In the slang sense, yes. To use one of their favorite expressions, they're trying to kill the goose that lays their golden eggs—the purchasing power of the masses of the people that makes the wheels of industry turn, and makes their own profits possible.

But they're not too speechless or tongueless to be able to say "No" when the unions call for genuine collective bargaining.

The CIO is leading the people's fight for adequate wages and mass purchasing power to get production going full blast.

With an aroused and well-organized membership, and with the public support which its constructive program deserves, it can make even the blindest, deafest and dumbest corporations see, hear, and talk turkey, across the collective bargaining table.

Bar Association Tolerates Corruption

We are sure our readers will acquit us of any desire to embarrass the distinguished gentlemen who compose the American Bar Association. However, we feel it is our duty, as writers for a free and untrammelled newspaper, to call attention to the fact that Harry S. Knight, secretary of the American Bar Association, has just been convicted in a Federal court in Scranton, Pa., of the rather serious charge of "fixing" Federal Judge Albert W. Johnson in order that Mr. Knight's client might get the decision he desired.

Of course, the conviction of this distinguished member of the American Bar Association does not prove that all lawyers are crooks. It does prove, however, that the American Bar Association, fond of lecturing others, makes little or no effort to clean its own house.

The Bar Association took no notice of the appalling conditions prevailing in Judge Johnson's court. When Harry Sauthoff, then Congressman from Wisconsin, made a partial exposure on the floor of the House, he didn't receive the least bit of aid or encouragement from the Bar Association.

Instead, the Bar Association retained Mr. Knight as its secretary after he had been indicted by a Federal grand jury and while it was a matter of common knowledge that he and a number of other lawyers had been buying court decisions in Scranton for a considerable period.

HERE'S A SUGGESTION FOR CANADA

All parties in the Canadian Parliament seem agreed that the Dominion should have a flag of their own, but they can't agree on what the flag should look like. The government may appoint a special committee composed of members of Commons and the Senate to deal with the matter.

LABOR makes bold to offer a suggestion: During our Revolution the members of the Continental Congress were confronted by the same problem. After much discussion, they were wise enough to entrust the entire matter to a woman, and Betsy Ross fashioned "Old Glory" and no one has ever suggested a change except to add to the number of stars.

Here is an example our Canadian friends might very well follow. Appoint a committee of Canadian women, and we are willing to wager they will produce a flag which will inspire Canadians for centuries to come—and they won't indulge in endless quibbling.

—LABOR

REAL ESTATE LOBBY SHOWS ITS POWER

Congressman Patman of Texas asks Congress to authorize a "cear" for housing. Realtors are "making a killing," he says, by boosting the price of homes.

Unfortunately, prospects for effective congressional action are extremely remote. The real estate lobby seems to be in control of the situation.

Just to show how far they can go: The commissioners of the District of Columbia have decided that they will not permit insurance companies to invest 5 per cent of their assets in building. It's all right for these companies to lend money on mortgages, say the commissioners. That wouldn't interfere

with the profits of the realtors, but to actually go into the erection of homes, as has been done in New York and elsewhere, would be shocking.

National Housing Administrator John B. Blandford, Jr., calmly announces that cities must be held responsible for housing veterans and their families. Mayor LaGuardia retorts: "We ask for bricks and stones and plumbing and you give us a mimeographed press release."

LaGuardia maintains the cities are doing all they can. Federal aid is needed, he declares.

Unfortunately, the real estate lobby has tied the hands of Congress and apparently it owns most of the top-notch officials who are charged with the task of doing something about decent housing.

—LABOR

SOME ODDS AND ENDS

Labor productivity increased 25 per cent during the five war years. This means industry will be getting 25 per cent more production out of each worker than it did in 1939. Question: Who gets the benefits of this extra efficiency?

The U.S. Treasury estimates corporation profits (after all taxes have been deducted) for 1946 will be more than \$11 billion. This is an increase of 170 per cent over profits in 1939. Yet corporations say a 30 per cent wage increase for Labor would be disastrous—Ohio CIO Council.

A friend of ours who is a little thick-headed says he understands General Motors wants a 45-hour week instead of 40 hours so each man can work longer and leave less work for the unemployed to do, so there'll be lots of jobs for everybody in the sweet by-and-by. —John Paine, Federated Press columnist